

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Augustini Barbosae ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Tertivs Et Qvartvs Decretalivm Libri continentur

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

De Celebratione Missarum, Sacramento Eucharistiæ, & aliis diuinis Officiis.
Tit. XLI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95279](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95279)

Locis sacri nominis intelligitur non solum Ecclesia, aut cimiterium consecratum, sed etiam locus ad eam, vel alia divina Officia destinatus.

CAP. Si Ecclesia. X. & ult.

Ecclēsia non consecrata si polluitur effusione sanguinis, vel seminis, statim est lauanda aqua exorcizata ne suspendantur organa diuina laudis, & quam citius fieri potest, est consecranda. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Butr. Host. Anchar. Henric. Panorm. Viuian. in ration. lib. 3. inris Pontif. pag. 477. Alagona in compend. iuris Canonici, pag. 532. remissive Ximen. in concordant. part. 1.

Collige ex text. quod si Ecclesia non fuerit consecrata, sed tantummodo benedicta, reconciliari potest per quemcumque simplicem Sacerdotem, & hoc per asperionem aquae lustralis, vt per Nauar. in man. c. 27. n. 151. Tolet. in summ. lib. 5. c. 8. n. 15. Jacob. de Graff. in aureis decis. p. 1. lib. 2. c. 48. n. 10. Paul. Fulch. de visit. lib. 1. c. 15. n. 16. Cened. ad Decret. collect. 155. Henric. in summ. lib. 9. de Missa, c. 27. §. 6. & lib. 13. c. 15. §. 5. Sayr. de censur. lib. 5. c. 16. n. 31. Mar. Alter. de censuris, tom. 2. disp. 3. c. 4. versic. quod si, Vgolin. de officio Episcopi, c. 29. §. 8. n. 3. Fr. Ludouic. Mirandam in manuali Pralat. tom. 2. q. 39. art. 8. concl. 1. Auil. de censuris, p. 5. disp. 7. dub. 4. cum quo aduerte non esse necessarium quod aqua sit per Episcopum benedicta, vt Ecclesia non consecrata reconcilietur, licet hoc requirat Toletus, coniungitur enim ex verbis huius text. ibi, aqua protinus exorcizata lauetur, quod non liceret si Episcopi licentia, benedictio, aut auctoritas esset expectanda, vt exorcismus aquae per Episcopum esset faciendus, refero ego ipse de officio & potest. Episcop. p. 3. alleg. 28. n. 57.

Quae autem Ecclesiae praesumantur consecratae, vt eas si fuerint pollutae, teneatur Episcopus reconciliare? vide Syluest. in summ. verbo consecratio, il. 2. n. 3. Lambertin. de iurepatron. lib. 1. p. 1. in §. art. 2. quest. princ. n. 10. vers. an autem qualibet, Selu. de benef. p. 1. q. 6. n. 28. Malcard. de probat. concl. 582.

Aut sanguinis effusione, &c. Notatur ad hoc, quod per sanguinis effusionem Ecclesia polluitur, de quo plures citati Doctores ad cap. tuarum 11. n. 2. de primil. pag. 363. vbi num. segg. adduxi multa requiritur quae considerantur, vt haec procedat resolutio dixi etiam alleg. 28. n. 30. cum segg.

Semine. Notatur ad hoc, quod propter voluntariam humani seminis effusionem intra Ecclesiam contingentem illa polluitur, vt Doctores, quos citavi de officio & potest. Episcop. p. 2. alleg. 28. n. 42. vbi multipliciter declaravi num. segg.

In gloss. Non consecrata, ibi, & ita Ecclesia non consecrata gaudet eodem privilegio, &c. Notatur ad hoc quod vt Ecclesia polluta maneat, non requiritur quod sit consecrata, sed sufficit quod sit specialiter benedicta, vt diuina fiant Officia, ita docent citati ad d. a.

radium, n. 10. Nominem enim loci sacri intelligitur non solum Ecclesia, aut cimiterium consecratum, sed etiam locus ad eam, vel alia Officia diuina destinatus. Valer. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 3. m. 16. vers. secundo. Vide quae dixi d. alleg. 28. n. 22.

De Celebratione Missarum, Sacramento Eucharistiae, & aliis diuinis Officiis.

TIT. XLI.

SUPER hanc rubricam. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Butr. Anchar. Panorm. Guilhelm. Durand. in breuiario auro, fol. 115. Ioan. de Londris in breuiario sanctorum Canonum, fol. 175. Martin. Meliart. in epitome Decret. fol. 147. Dan. Venat. in analysi methodica iuris Pontif. pag. 498. Goffred. & Host. in summ. huius tit. Alex. Callan. & Anast. German. in paratilis ad quinque libros Decret. Barthol. Carthagena in exposit. tit. iuris Canon. Zypæ. in analysi. postremi iuris Eccles. enarrat. pag. 297. nouissime Ioan. Honor. lib. 3. sum. in Decret. omnes sub hoc tit.

De Missa sacrificio vide Mich. Timoth. Ioan. Baptistam Scortia, Anton. Honcala, & Martin. de Prias in suis tract. de hac re editis, Conc. Trid. sess. 22. in decreto de obseruandis, & enitendis in celebratione Missae, Reperit. Inquisit. verbo Missa. Caiet. in opusculo de sacrificio Missae contra Lutherum, Sebast. Medic. in sum. conuincit haeresum verbo Missa, Barth. Humad. l. 58. gloss. 1. tit. 4. p. 1. Alphons. de Castro lib. 10. aduersus haereses, verbo Missa, citatos a Cened. ad Decret. collect. 44. n. 1. Card. Bellarm. in suis controuers. Cathol. vbi de Missa, Conar. lib. 4. var. c. 22. Zerol. in praxi Episc. p. 1. verbo Missa, Iodoc. Coec. tom. 2. thesauri Cathol. lib. 6. art. 4. Gabr. Valq. in 3. p. D. Thom. tom. 3. q. 83. disp. 220. Henric. in summ. lib. 9. de vero Missa sacrificio, Fr. Emman. in summ. tom. 1. c. 24. 2. de Missa, Barthol. ab Angelo in examine Confessorum dialog. 5. de Missa, Chamerot. de Sacram. vbi de sacrificio Missae, Balduin. inn. super opera controuers. Bellarm. p. 2. lib. 4. Azor. in instr. moral. p. 1. lib. 10. c. 18. cum segg. Valer. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 29. a. n. 143. Soar. tom. 3. disp. 72. sect. 2. Bonacin. de Sacram. disp. 4. quest. vltima. Luc. Pinel. in tract. de valore Missae, Fr. Ludou. Miranda in man. Pralat. tom. 1. q. 41. per totam, Stephan. Fagnondez in quinque Ecclesia praecepta prae. 1. Ioan. Cerran. Episcopum Acerenensem expositione Missae sacrosanctae, ac caeremoniarum, quae in eius celebratione fiunt, & plures alios quos refero ego ipse de officio & potest. Episcop. p. 2. alleg. 24. vbi plura vtilia infero, pluresque dubias quaestiones in hac materia resoluo, videlicet an Missa pro multis celebrata tantum valeat singulis, ac si pro vno solo celebraretur? & an recipiens plura stipendia pro pluribus Missis celebrandis teneatur absolute tot Missas celebrare: ita vt secus faciens peccet mortaliter, ac teneatur ad restitutionem? & an denique Sacerdos, qui pingue stipendium pro Missa dicenda recepit, alteri Sacerdoti stipendium minoris valoris pro ea Missa celebranda tribuere, & reliquam partem sibi retinere possit. Super quibus quaest. cum hinc inde multa Doctores tradidissent Sacra Congreg. Conc. Sanctiss. D. N. Vrbani VII. auctoritate sub die 25. Iunij huius anni 1625. in hac verba: Sancte & pie inter declarationes de celebratione Missarum censuit.

Deinde vbi pro pluribus Missis etiam eiusdem qualitatis celebrandis plura stipendia, quantumcumque incongrua, & exigua siue ab vna, siue a pluribus personis collata fuerint, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Ecclesiis, Capitalis, Collegiis, Hospitiis, libus,

De Celebratione Missarum, &c. Tit. XLII. 399

libus, Societatibus, Monasteriis, Conuentibus, Domibus, ac locis piis quibuscunque tam secularibus, quam Regularibus, sacra Congregatio sub obsecratione diuini Iudicii mandat, ac precipit, vt absolute tot Missae celebrentur, quot ad rationem attributae elemosynae praescriptae fuerint, itaue alioquin ij, ad quos pertinet, suae obligationi non satisfaciant, quinimo grauitur peccent, & ad restitutionem teneantur.

Id vero, vt deinceps obseruetur exactius, sacra Congregatio eadem auctoritate reuocat privilegia, & indulgetia omnia quibusvis personis, Ecclesiis, ac locis piis tam secularibus, quam Regularibus cuiuscunque Ordinis, Congregationis & Instituti, quacunque ob causam concessa, quibus indulgetur vt certarum Missarum, vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus Collectis, seu Orationibus, plurimum Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat.

Ac similiter omne damnable lucrum ab Ecclesia remouere volens, prohibet Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa elemosyna, ne eandem Missam alteri parte eiusdem elemosynae sibi retenta, celebrandam committat, &c.

De Venerabili Eucharistiae Sacramento, vide Concil. Trid. sess. 13. Anglin floribus Theolog. ubi de Eucharistia, Card. Bellarm. in suis controvers. lib. 2. de Eucharistia, Henric. in sum. lib. 8. de Sanctissima Eucharistia, Jacob. de Graff. in auctis decis. p. 2. lib. 1. c. 6. Barthol. ab Angel. in examine Confessorum dial. 4. Gabr. Valq. in 3. part. D. Thom. tom. 3. q. 73. disp. 1. 77. cum seqq. Petr. de Ledesma in sum. p. 1. tract. del. excellentissimo Sacramento del Altar, que se llama Eucharistia, Aegid. de Cornich. de Sacram. tom. 1. q. 73. Bonacin. d. disp. 3. q. 2.

SUMMARIUM.

- Presbyter tenetur horis debitis dicere horas Canonicas, pernititur tamen sibi ex causa dicere eas vsque ad vespertas inclusiue.
- Doctores referuntur de horis Canonicis tractantes.
- Tempus recitandi diuinum Officium incipit a media nocte antecedentis diei, & peruenit vsque ad median noctem sequentis diei inclusiue.
- Matutinum simul cum Laudibus recitari potest in Vesperis antecedentis diei post tempus Completorii, etiam non expectato Solis occasu.
- Matutinum sine Laudibus recitari potest.
- Nocturna Matutini concurrente iuxta causam per spatium trium horarum separatim recitari possunt.
- Officium diuinum ad euitandum peccatum mortale in priuato sufficit quod recitetur eo intervallo, quod est inter medium noctis praecedentis, & sequentis.
- Horae canonicae recitanda sunt iuxta ordinem ab Ecclesia praescriptum, quem si quis non serauerit, minime peccabit mortaliter, nec etiam venialiter si faciat ex iusta causa.
- Officium vnius diei commutans in officium alterius peccat mortaliter.
- Clerici adstricti ad horas Canonicas recitandas iuxta Breuiarium Romanum non possunt alio vti.
- Clericus negotiis implicatus statim mane omne pensum horarum vsque ad vespertam soluere potest.
- Horae canonicae sunt septem.
- Horae omnes Canonicae omittens vno die vnum tantum committit peccatum.
- Agricultura Clericis, & Religiosis non prohibetur.
- Clerici, quibus non suppetit ex Sacerdotio, possunt honesto artificio victum querere.

Barbof. Collect. Tom. II.

16 Hora canonica cur humano, Ecclesiasticoque iure in septem distincta fuerint, remissiuè.

17 Septenarius numerus perfectissimus, & maxima habetur in consideratione.

CAP. Presbyter. I.

Ex Concil. Agathen.

Presbyter dicto Matutini officio debet dicere horas, & Vesperas horis competentibus, & mane dictis horis visitare infirmos, mox si vult, exeat ad opus naturale ieiunius, vt deinde possit succurrere hospitibus infirmis, defunctis, &c. vsque ad statutam horam pro qualitate temporis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Butr. Host. Henric. Anchar. Panorm. Vin. in ration. lib. 3. iur. Pontif. pag. 419. Alagona in compend. iur. Canon. pag. 734. remissiuè Ximen. in concord. p. 1. & 2. referunt Burchard. lib. 2. Decretal. cap. 104. & 105. Iuo. p. 6. cap. 181. & 182. & Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 2. tit. de suffragiis, c. 2.

De horis Canonicis, de quibus agitur in praesenti, vide Tabien. Rol. Angel. Syluest. Armil. Caiet. & alios Summistas verbo hora, Naur. de oratione, & horis Canon. Alban. de Ferrariis, & Nicol. Houe, Carol. Macignun, & nonnulli multos de more referentem Martin. Bonacin. de horis Canon. Marcel. Francolin. in tract. de tempore horarum Canon. Sor. de iustit. lib. 10. q. 5. Medin. in C. de oratione, Sandoual. de officio Canon. Card. Bellarm. in suis controvers. tom. 3. ultim. controvers. tertia, lib. 1. c. 10. Jacob. de Graff. in decis. auctis, p. 1. lib. 2. c. 50. cum seqq. Veg. in sum. p. 1. c. 28. Fr. Eiman. etiam in sum. tom. 1. d. c. 140. Valent. rom. 3. disp. 6. q. 2. punct. 10. Petr. de Ledesma in sum. p. 2. tract. 9. c. 4. Prax. Episcop. p. 1. verbo Hora, Soar. de Relig. tom. 2. tract. 4. lib. 4. Azor. in iust. moral. p. 1. lib. 10. c. 1. cum seqq. Carol. de Graff. de effectibus Cleric. effectus 17. Less. de iustit. lib. 2. c. 37. n. 41. cum seqq. Valer. Reginald. in praxi fori penit. lib. 18. c. 11. & lib. 30. tract. 3. n. 32. Vgolin. de officio Episcopi, c. 3. s. 1. Monet. de distribut. quod p. 2. q. 3. Carril. in itinerario ordinandorum, sect. 6. Fr. Raphael. de la Torre de Relig. tom. 1. tit. de horis Can. Alphons. de Torres de iustit. Sacerd. p. 1. c. 6. Cantar. in decem precepta Decalogi, lib. 1. c. 16. & 17. Nicol. Garc. de benef. p. 3. c. 1. Vincent. Filliuc. rom. 1. tract. 2. c. 7. Ioan. Malder. de virtutib. tract. 10. c. 2. Valq. in opusculo de benef. c. 4. Paul. Squid. de obligat. Clericorum, p. 1. nonnissime Illustr. D. meum Roder. à Cunha post primam huius libri impressionem à me visum in comment. ad c. 1. & 2. disp. 91.

Matutinali officio expleto. Quo autem tempore Matutinum, & Laudes recitari debeant, & possint, tractant Doctores supracitati, dum agunt quo tempore recitandae sint horae Canonicae, & licet illam veram teneant conclusionem, quod tempus recitandi diuinum officium incipiat a media nocte antecedentis diei, & peruenit vsque ad median noctem sequentis inclusiue, excipiunt tamen ab hac regula Matutinum, resolucentes illud simul cum Laudibus recitari posse vespertis antecedentis diei, id est, post tempus vespertinum, & Completorii, si iusta subsit causa, vt scilicet deuotius oret, vel vt sequenti mane studiis operam dare debeat, vel quia non ita commode poterit Matutinum recitare, ita S. Thom. quodl. 5. art. 28. Soar. d. lib. 4. c. 27. n. 11. Less. d. c. 37. num. 79. Azor. d. lib. 10. c. 9. q. 5. Filliuc. rom. 2. tract. 2. c. 8. quaeito 10. Bonacin. de horis Canon. disp. 1. quae. 3. p. 1. q. 3. n. 10. Nec est necesse expectari occasum Solis, sed

REBOSA
us Can.

233
GV

sed post tempus Completorii (quod iuxta communem ferè consuetudinem solet esse circa tertiam, vel quartam horam post meridiem) potest Matutinum perfolui, Soar. d. c. 27. num. 14. Filliuc. d. c. 8. q. 10. num. 275. Bonacin. d. punct. 3. num. 16. Gauant. in comment. ad rubr. Missal. tom. 2. sect. 1. c. 5. tit. 6. num. 6. me citato in hoc loco, Diana resol. moral. p. 2. tract. de horis Canon. resol. 39. ubi tamen subdit nolle reticere, Molfes. in summ. Theologia moral. tom. 1. tract. 5. c. 2. num. 59. & Fabr. de sacram. Ordinis dist. 24. q. 1. disp. 1. n. 148. docere post horam vigesimam posse aliquem recitare Matutinum vnà cum laudibus Officii diei crastini. Advertere tamen oportet quòd licet Matutinum, & laudes vnā horam constituent, ac proinde simul in vespertis antecedentis diei perfolui possint, vt citati Doctores resoluunt, non ideo dicendum est Laudes, Matutino perfoluto in vespertis diei antecedentis, non posse vsque in sequentem diem differri, quia antiquitus, vt ex hoc text. colligitur, receptum erat, vt prope auctoram recitarentur separatim à nocturnis, quare ita docent Nauar. de orat. c. 3. n. 28. & 64. Iacob. de Graff. in aureis decis. p. 2. lib. 3. c. 16. n. 36. Azor. d. lib. 10. c. 8. q. 4. Valer. Reginald. d. lib. 18. n. 164. & 170. Nicol. Garc. d. c. 1. num. 224. Francolin. in tract. de tempore horarum Canon. c. 27. Soar. d. lib. 4. c. 6. n. 9. ad finem, & c. 24. n. 9. Carol. Macign. de horis Canon. c. 48. n. 25. & 30. Bonac. in simili tract. disp. 1. q. 1. punct. 3. num. 11. An autem nocturna Matutini possint separatim recitari, non bene constat inter Doctores, negant Francol. d. c. 27. num. 8. & seq. Macign. d. c. 48. n. 24. Azor. d. c. 8. q. 4. Verum intra spatium trium horarum separatim recitari posse, præsertim iusta concurrente causa, meo iudicio melius tenet Vincent. Filliuc. d. tract. 23. cap. 6. num. 202. & 218.

7. *Vt horis competentibus.* Nota in officio publico seruandam esse consuetudinem receptam de tempore recitandi horas Canonicas, in privato tamen, etsi laudabilius sit, vt singula suis temporibus, & intervallis oriuntur, tamen ad vitandum peccatum mortale sufficit, vt recitentur eo intervallo, quod est inter medium noctis precedentis, & sequentis, qui enim interea temporis horas recitauerit, siue in initio, siue in medio, siue in fine, satisfacit substantiæ præcepti, vt per Less. de iustit. lib. 2. c. 37. n. 78.

8. *Videlicet Primam, Tertiam, Sextam, &c.* Horæ igitur Canonice recitandæ sunt iuxta ordinem ab Ecclesia præscriptum, videlicet Matutinum, & Laudes deinde Primam, Tertiam, Sextam, & sic deinceps, vt ex hoc text. colligit Bonacin. d. quest. 3. punct. 4. n. 1. Qui tamen horarum ordinem non seruat, recitando scilicet Primam ante Laudes, vel Vesperum ante Primam, non peccat mortaliter, vt per Less. d. c. 37. num. 80. Bonacin. d. punct. 4. num. 2. resoluens nec peccare venialiter, dummodo faciat ex iusta causa, Vnde inferitur eum, qui ab amico vel à superiore inuitatur ad recitandam Primam, cum ipse nondum recitauerit Matutinum, posse cum eo primam recitare, recitando postea Matutinum, habet enim iustam ordinis variandi causam, vt per Azor. d. lib. 10. c. 10. q. 1. Soar. d. lib. 4. c. 24. num. 4. vers. altera mutatio, Filliuc. d. c. 8. q. 8. num. 232. Valq. in opusculo de beneficio. c. 4. §. 1. art. 2. dub. 4. Hinc etiam colligitur cum, qui dum Tertiam recitat, recordatur se non recitasse Primam, vel Matutinum, posse Tertiam proseguire cum intentione recitandi postea Matutinum, vel Primam, idem dicendum in eo, qui ad chorum accedit dum canitur Tertia, sed ipse nondum recitauit Matutinum, & Primam; ita docent Nauar. d. c. 21. n. 59. Fr. Emman. in summ. p. 1. c. 142. num. 4. Less. d.

cap. 37. dub. 12. num. 80. Azor. d. lib. 10. cap. 10. q. 12. Molfes. tract. 2. c. 2. num. 34. Paul. Squilas p. 1. dub. 24. num. 47. Carol. Macign. de horis Canon. c. 45. num. 1. & num. 24.

Vtrum commutantes officium vnus diei in officium alterius peccent mortaliter? Dux sunt opiniones. Prior tenet peccare solum venialiter, siue mutant in totum, siue in partem, quia adimplent præceptum quoad substantiam, quamvis non adimpleant quoad modum, ita Syluest. verbo hora, q. 12. num. 15. Veg. in summ. part. 1. cap. 117. casu 17. Prax. Episcop. part. 1. verbo hora Canonice, n. 6. Valent. tom. 3. disp. 6. q. 2. punct. 10. §. quid si recitandum, Less. d. lib. 2. c. 37. num. 77. Azor. d. lib. 10. cap. 10. q. 2. Valq. in opusculo de beneficio. cap. 4. dub. 2. Posterior verò, quæ probabilior est, tenet peccare mortaliter, quam uentur Tabien. verbo hora, q. 10. Nald. in summ. verbo diuinum officium, num. 16. Iacob. de Graff. d. lib. 2. c. 51. num. 10. Nauar. de orat. c. 19. num. 201. Philarch. p. 1. lib. 1. c. 6. concl. 6. Fr. Emman. in summ. tom. 1. c. 141. n. 3. & quest. Regular. tom. 1. q. 4. art. 8. ad finem, Petr. de Ledesma in summ. p. 2. tract. 9. c. 4. concl. 16. Card. Bellarm. tom. 3. lib. 1. controu. 3. c. 18. Filliuc. d. tract. 23. cap. 8. q. 2. num. 186. & 67. q. 3. Molfes. tract. 5. c. 2. num. 50. Nicol. Garc. d. c. 1. num. 150. Valer. Reginald. d. lib. 18. num. 177. Soar. d. lib. 4. c. 11. num. 6. & c. 23. num. 12. & 24. Ad rationem verò primæ sententiæ respondetur mutantem diuinum officium non solum peccare contra modum præcepti, verum etiam contra substantiam, quia mutans officium, quoad eam non adimplet præceptum, cum Ecclesia non solum præceperit rationem diuini Officii in genere, verum etiam in particulari. Vnde etiam inferitur Clericis adstrictis ad horas Canonicas recitandas iuxta Breuiarium Romanum, vel habentibus privilegium vtendi Breuiario non Romano, licitum minime esse relinquo proprio suæ Ecclesiæ, vel Religionis, alio vti, vt docent Nauar. d. c. 19. num. 211. Valent. d. disp. 6. q. 2. punct. 10. Valq. d. c. 4. dub. 2. art. 1. Bellarm. tom. 4. controuers. lib. 1. de bonis operibus, c. 18. vers. & quævis, Soar. d. lib. 4. c. 11. num. 4. & c. 23. num. 2. & 9. Filliuc. d. tract. 23. c. 7. q. 1. Azor. d. lib. 10. c. 11. q. 2. Valer. Reginald. d. lib. 18. num. 168. Carol. Macign. c. 29. n. 15. Nicol. Garc. d. c. 1. num. 155. Bonacin. d. disp. 1. q. 3. punct. 1. num. 3. ubi n. 5. asserit probabile esse præcise præcepto in contrarium posse aliquem priuatum relinqui consuetudine propriæ Ecclesiæ recitare diuinum officium iuxta Breuiarium Romanum, quia illud recitans conformatur se Ecclesiæ, quæ est mater omnium Ecclesiarum.

Vesperaque perfoluat. Notatur ad hoc, quòd Clericus negotiis implicatus statim manet omne penum horarum soluere vsque ad vespertum potest, vt per Azor. in hunc text. intelligentem d. lib. 10. c. 9. q. 4. ubi etiam per verba illa, ibi: Ita tamen, vt horis competentibus iuxta possibilitatem, aut à scholaribus publice compleantur, intelligit concedi Clerico, vt priuatum extra chorum manet horarias preces peroret, & curet inlitter, vt publice in templo à cæteris Clericis minoribus, quos text. huiusmodi scholares appellat, tempestiue decantentur.

Qui septenarius numerum. Horæ igitur Canonice sunt septem, Matutinum scilicet, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Vesperæ, Completorium, ita Soar. de iustit. lib. 10. q. 5. art. 4. Soar. d. lib. 4. c. 6. num. 6. Nicol. Garc. d. c. 1. n. 224. Vincent. Filliuc. tom. 2. tract. 23. c. 3. punct. 8. num. 107. Molfes. tract. 5. c. 1. num. 21. Bonac. de horis Canon. disp. 1. q. 1. punct. 1. num. 3. Quicquid horas Canonicas esse octo à Laudibus Matutinum distinguentes teneant Nauar. de horis Canon. c. 45. num. 27.

De Celebratione Missarum, &c. Tit. XLII. 401

n. 27. post D. Antonin. Francolin. c. 12. n. 4. Fr. Emman. in summ. tom. 1. c. 140. n. 1. Carol. Macign. c. 7. num. 57. cum seqq.

13 Vtrum autem omittens vno die omnes septem horas, vnum tantum, aut plura committat peccata? Responderetur vnum tantummodo committere peccatum externum omissionis consummatum, quia omnes septem horae sunt vna oratio, seu vnum officium cadens sub vno precepto, licet peccatum tantum sit grauius, quanto plures horae omittuntur, dummodo tamen omisso diuini Officii per se consideretur absque repetitione, & multiplicatione actuum voluntatis, & absque oppositione ad varias virtutes, ex quibus quis tenetur horas recitare; ita docent Nana. de orat. c. 7. n. 60. Iacob. de Graff. d. lib. 2. c. 51. n. 14. Henriq. in summ. lib. 5. c. 5. §. 6. Fr. Emman. d. c. 141. n. 16. Valent. tom. 3. disput. 6. q. 2. puncto 10. circa 8. vers. dixi autem, Prax. Episco. d. verbo hora Canon. §. 10. Flamin. de resignat. lib. 1. q. 9. n. 8. Bellarmin. d. lib. 1. de bonis operibus, c. 18. Nald. verbo diuinum Officium. n. 10. Azor. d. lib. 1. c. 7. q. 4. Petr. de Ledesma d. p. 2. tract. 9. cap. 4. concl. 14. diff. 1. Valsq. in opus. de benefic. cap. 4. §. 1. art. 2. dub. 5. n. 71. Molfes. d. tract. 5. c. 5. n. 9. Filliuc. d. tract. 1. §. cap. 2. q. 11. n. 248. Nicol. Gare. d. c. 1. n. 132. Valer. Reginald. d. lib. 18. n. 145. §. 56. Soar. d. lib. 4. c. 45. n. 8. Paul. Squil. de obligat. clericorum. p. 1. dub. 33. n. 68. Malder. d. r. 10. c. 2. dub. 3. vers. at queres, Carol. Macign. c. 25. n. 7. Bonac. disp. 1. q. 5. punct. 1. n. 8. Portel. in dub. Regul. verbo hora Canonica. n. 5. Diana resol. moral. p. 2. tract. de horis Canon. resol. quamvis Tabien. verbo hora, q. 18. & Less. d. lib. 2. c. 3. dub. 9. n. 53. & alij teneant tot peccata committi, quot sunt horae Canonicae.

14 Ad opus rurale. Ergo agricultura Clericis, & Religiosis non prohibetur, vt per Marant. de ordine indie. 15 p. 4. dist. 9. n. 65. pag. mibi 147. Quibus enim non suppetit ex Sacerdotio, possunt honesto artificio victum querere, Viuiam. tom. 1. c. 1. num. 1. opinion. lib. 4. tit. 1. r. n. 43. vers. & Concilium, pag. 365. Nana. commento 2. de Regular. n. 37. sic Apostoli laborabant manibus suis ne quinquam granarent, Paul. 1. ad Thessal. 2. & 1. ad Corinth. 4. & Act. 2. cap. 18. cap. nunquam, de consecr. dist. 5. Et D. Lucas manibus operabatur in pingendo, & D. Antonius in colendo terram, & texendo fiscellas. Quamobrem permittum est Clericis, maxime quibus Ecclesia non sufficit, vt victum, & vestitum querant, & exerceant opera rusticalia, veluti fiscellas iuncis texere, canistrum viminibus plectere, ferrere humum, areolas aequo limite diuidere, in quibus cum oleum iactata fuerint semina, vel plantae per ordinem positae aquae ducantur irriguae, inserere fructuosas arbores, vel gemmis, vel fusculis apum aluearia fabricare, & lina texere pro capiendis piscibus, proprias vineas putare, vel fodere, domos suas reficere, & alia huiusmodi facere, cap. Presbyter, cap. Clericus victum, 91. distinct. dummodo tamen non impediatur munera, quibus incumbere debent, Steph. Gratian. discept. forens. c. 57. n. 27. Non est igitur in Ordinum promotione excludendus, qui arte aliqua fabrilis vsus fuit sine iniuria infamiae, nam D. Paulus Apost. fuit sutor tabernaculorum, B. Ioseph. faber lignarius, Iacobus, & Iudas fuerunt agricolae, & Alexander carbonarius electus est in Episcopum, vt refert Henriq. in summ. lib. 14. c. 5. §. 3. post princ.

16 Ergo his temporibus, &c.] Ex his verbis colligi videtur orationes, & preces humano Ecclesiasticoque iure distinctas fuisse in septem horas Canonicas, & non plures, aut pauciores, atque hac ratione dispositae, vt contineant Hymnos, Psalmos Antiphonas, & cetera huiusmodi, ita Petr. Gregor. partis. inuis. lib. 1. r. 20. c. 2. Durant. de ritibus Ecclesiae, lib. 3. c. 2. num. 34. Barbof. Collect. Tom. II.

Card. Bellarmin. tom. 3. controu. ult. generali. lib. 1. de bonis oper. c. 19. ad finem, Azor. d. lib. 10. c. 1. q. 7. & cap. 1. q. 13. Vincent. Filliuc. d. tract. 23. c. 3. q. 5. n. 90. & cap. 5. n. 146. Carol. Macign. cap. 9. a num. 1. Bonacin. disput. 1. quest. 1. puncto 2. num. 2. qui contrariis bene respondet, quamvis Abb. in presenti, Angel. verbo hora, q. 6. & Tabien. eod. verbo, quest. 15. ac alij Summistae teneant iure diuino determinatum esse numerum septem horarum.

In gloss. Septenarius. Septenarius numerus per se dicitur esse perfectissimus, & maxima habetur in consideratione diuinis, naturalibus, & humanis literis, de quo multa referunt Anton. Mariae commun. opinion. lib. 1. tit. 3. n. 20. pag. 7. & seq. & Viuiam. tom. 1. etiam commun. opinion. lib. 1. tit. 8. num. 2. vers. septem, pag. 179. late Petr. Berchar. in suo diction. p. 3. verbo septem, Mexi. in tract. rassa panis, concl. 7. in princip. Mendos. in lib. 1. Regum, c. 2. n. 5. in expositione litera. n. 14. nouissime Illustri. D. meus Roder. a Cunha post primam huius text. impress. a me visus, in comment. ad cap. Diaconi septem 12. n. 2. dist. 93. Nam Deus post creationem mundi septima die quiescit, quae appellatur Sabbatum, hoc est, dies quietis & benedixit diei septimo. In caelo sunt septem ordines Spirituum beatorum ante Deum, sunt septem intelligentiae, & duae sunt illis septem tubae, Nomen Dei ab Hebraeis scribitur septem literis. Septem sunt dona Spiritus sancti, per quae numerus iste septenarius Spiritui sancto consecratus dicitur, quae septem dona apud Zachariam dicuntur, septem oculi ipsius Dei. Septem Lampades ardebant ante Thronum Dei, & septem candelabra aurea, & in medio eorum similis filio hominis, & habebat in dextera sua stellas septem, vt legitur in Apocalypsi, vidit quoque agnum habentem septem cornua, & septem oculos, & vidit librum obsignatum septem sigillis, & cum apertum fuisset septimum, factum est silentium in caelo. Septem sunt Sacramenta Ecclesiae, septem Psalmi poenitentiales, septies salutem dicit Sacerdos altantibus Missae. Septem mandata secundae tabulae. Septem horae Canonicae. Septem leguntur beatitudines. Septem virtutes, quibus septem vitia opponuntur. Septem petitiones orationis Dominicae. Septem hydrae in Cana Galilaeae. Septem verba Christi in cruce. Septem daemonia eiecit de muliere peccatrice. Septem annis Christus fuit pro fugis in Aegypto. Septima hora reliquit febris filium Reguli. Septem horis Adam, & Eva fuerunt in Paradiso. In naturalibus, & humanis referuntur etiam septem Planetae, septem Pleiades, septem dies, septem aetates, septemque miracula mundi, septem mutationes hominum, & septem artes liberales, totidemque mechanicae, & totidem prohibita, septem colores, septem metalla, septem foramina in capite hominis, septem paria nernorum, septem montes in Vrbe Roma, septem Reges Romani, septem bella civilia, septem sapientes tempore Hieremiae Prophetae, & septem sapientes Graeciae. Item septem diebus ardebat Roma sub Nerone. Per septem Reges occisa sunt decem millia Martyrum, septem fuerunt fratres Machabei, qui passi sunt martyrium, septem fuerunt dormientes, septem constituti sunt electores Imperij, & septem testes requirunt leges in testamento in scriptis, & in testamento hominis caeci. Septem annorum puer potest ordinari ordine minori, &c.

RBOSA
us Can
2. 13.
GV
18

SYM MARIVM.

- 1 *Missā de feria dimitienda non est propter Missam specialem.*
- 2 *Missā celebranda sunt de eo facto de quo fit Officium.*
- 3 *Sacerdos si obligetur a fundatore ad Missam quotidie celebrandam peculiariter, votum scilicet de mortuis, potest ac debet celebrare de festo.*
- 4 *Sacerdos illis diebus, quibus potest Missam sancti eo die currentis celebrare relicta votina de mortuis, non tenetur collectam pro mortuis, vel Missa votina, quam promissit, adungere.*
- 5 *Sacerdoti an fas sit in diebus profectis sacrum facere pro sui animi voto, eo praetermisso, quod tempore convenit, ostenditur.*

CAP. Quidam. II.

Ex Concil. Tribur.

LAICIS permitti non debet ut ex consuetudine audiant Missam votivam, v.g. de Trinitate, vel de S. Michaelis, nisi suo tempore, vel aliquando, sed audiant Missam currentem in illo die. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Butr. Host. Anch. Henric. Panorm. Viu. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 420. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 534. remissive Ximen. in concord. p. 1. defumitur ex Concil. Tribur. quod celebratum fuit tempore Bonif. VI. anno Domini 895. ut refert Monet. de distribut. quotid. p. 1. q. 5. n. 2. sed in Conciliis editis habetur in Conc. Saguntadien. c. 10. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decret. sub tit. de suffragiis, c. 2.

Ut ulterius hoc fiat.] Dicit hic text. celebrandas esse Missas de eo festo, de quo fit Officium, reprehenditque Sacerdotes ad infantiam laicorum dimittentibus Missas proprias propter peculiare ex denotione, pro ut illum refert Bonacin. de Sacrament. disput. 4. quest. ultim. puncto 7. §. 3. n. 4. vers. dixi, & Fr. Ludou. Miranda in man. Prelatorum, tom. 1. q. 41. art. 2. 1. & quod diebus festis non sint dicende Missae votivae, sed propriae, nisi causa urgeat, veluti pro benedictione nuptiarum, sepultura alienius, & similibus secundum Rubricas, dicit Iul. Laur. de indulg. p. 2. c. 30. n. 105. & ideo si obligetur Sacerdos a fundatore ad Missam quotidie celebrandam peculiariter, votum scilicet de mortuis, potest ac debet celebrare de festo, quando occurrit, Armil. verbo Missa, p. 28. Tabien. eodem verbo, n. 48. & Sylvest. §. 4. Sain aphorism. n. 48. Ludou. Beja respons. causam conscientiae, p. 1. casu 23. verbo primum ostendo, Azor. institut. moral. p. 1. lib. 10. c. 32. q. 5. Vgolin. de officio Episcopi, c. 14. n. 4. Er. Emman. in summ. tom. 1. c. 248. n. 9. Henriq. lib. 9. de Missa, c. 23. n. 6. Soar tom. 4. disp. 83. sect. 3. vers. in quo est magna, Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 29. n. 208. Possenin. de officio Curati, c. 2. num. 44. ad finem, Fraxinel. de obligat. Sacerdot. sect. 4. concl. 4. Fr. Ludouic. Miranda in manuali Prelat. tom. 1. q. 41. art. 21. concl. 12. Bonacin. de Sacram. disp. 4. quest. ultim. puncto 7. §. 3. n. 4. Ratio est, quia omnes Missae sunt equalis valoris ex opere operato, valor autem ex opere operantis in Missa votiva, vel pro defunctis interdum valet minus, quam in Missa de festo, vel de Feria, cum illa sit brevior, & quia ob familiaritatem brevius & minus attentè ut plurimum dicitur à Sacerdote, & dato quod magis valeret, supplet maiori devotione Sacerdotis, & intercessio Sancti, cuius suffragium

in Missa imploratur, D. Thom. in 4. dist. 45. q. 2. art. 3. questione. 1. ad 2. S. Antonin. p. 1. tit. 10. cap. 2. §. 3. Rutil. Benzon. in speculo Episcop. & curat. lib. 1. disput. 2. q. 2. concl. 4. Nam memoria Sancti, vel nonitas Officii Missae elenat, & adanger denotionem celebrantis, ex qua pendet valor ex opere operantis, ut inquit Nau. conf. 37. n. 2. sub tit. de penitent. & remiss. in nouis.

Vnde bene sequitur Sacerdotem illis diebus, quibus potest Missam eo die currentem celebrare, non teneri collectam, seu Orationem, pro mortuis, vel Missae votivae, quam promiserat, adungere, nullum enim defraudat, quamvis collectam pro mortuis, vel Orationem Missae votivae non recitet, cum possit eo die Missam currentem celebrare, & defectum Missae petite supplere, & compensare orationibus illius Missae, quam celebravit Nau. in man. c. 25. n. 100. Fraxin. d. concl. 4. §. 7. Ludou. Beja d. casu 23. vers. deum, quos refert, & sequitur Bonac. d. §. 3. n. 5. vbi n. 6. cum eodem Beja vers. secundum nempe, & Fraxin. §. 5. dictis locis, tenet eum, qui suscepit onus celebrandi triginta Missas Sancti Gregorii pro defunctis, non teneri singulas de requie celebrare, iis praesertim diebus, quibus officium solemnius celebratur.

Vtrum autem Sacerdoti fas sit in diebus profectis sacrum facere pro sui animi voto, & sententia eo praetermisso, quod tempore convenit? Affirmativam patem tueri Azor. d. lib. 10. c. 32. q. 7. respondens in hoc text. illos solum reprehendi, qui superstitiosa quadam religione voti singulis diebus peculiariter Sacra sanctae Trinitatis, & sancti Michaelis audiebant, & Sacra tempore congruentia negligebant. Vnde colligitur neminem ex praepcepto obligari ad audiendam Missam diei, sed satisfacere assilens cuilibet Missae etiam defunctorum cum attritione, ut per Sor in 5. dist. 13. q. 2. art. 1. vers. quod autem, Sylv. verbo Missa, il. 2. n. 4. Henriq. d. lib. 9. c. 23. §. 5. & c. 25. §. 4. Petr. Ledesma in sum. vbi de Sacram. Eucharist. c. 27. vers. septima. concl. Campan. ad finem sui diversory iur. Canon. in exhortat. n. 1. vers. salutarum est, contra Alsten. Angel. & Alex. de Ales. quos refert, advertens eam hoc attendendum, de consecr. dist. 1. vbi que ferè derogari.

SYM MARIVM.

- 1 *Missam semel in die sufficit Sacerdoti celebrare, nisi causa necessitatis suadeat, & n. 2.*
- 3 *Missas tres in die Nativitatis Domini licitum est cuilibet Sacerdoti celebrare.*
- 4 *Missam unam ex tribus, quas quilibet Sacerdos dicere potest in die Nativitatis Domini, satisfacit fidelis audiendo.*
- 5 *Causae sufficientes ad celebrandum secundam Missam quae sunt, ostenduntur.*

CAP. Consulisti. III.

Innoc. III.

SACERDOTI sufficit semel in die unam Missam solummodo celebrare, nisi in casu necessitatis, & in Christi natali. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Butr. Host. Henric. Anchab. Panorm. Rebuff. Cened. collect. 175. Viu. in rationali lib. 3. iuris Pontif. pag. 421. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 534. remissive Ximen. in concord. p. 1. c. 2. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 3. tit. 23. c. 1. Hanc eandem conclus. ex hoc text. defumunt D. Thom. 3. p. q. 83. art. 2. Franc. à Victoria de Eucharistia §. 93.

§.9. Sylvest. verbo *Missarum* 1. num. 7. Angel. eodem verbo, num. 46. S. Axonin. p. 3. tit. 1. c. 6. §. 5. Brun. de *caem. Eccle. lib. 6. cap. 1. in princ.* Lel. de *Zanch. de privileg. Eccle. lib. 1. c. 128. ex n. 1.* Navar. in *man. c. 25. n. 87.* & conf. §. 1. b. hoc tit. in *antig. Spin. in seculo testament. gloss. 3. p. 1. n. 54.* Menoch. de *arbitr. casu* 407. Bernard. & Salzer. in *pract. canon. cap. 35. in nomis. edit. Valq. p. 3. disp. 23. c. 5.* plures apud Cened. ad *Decret. collect. 175. n. 1.* Per. de *Ledesma in sum. p. 1. tract. de Sacram. Eucharist. 19. concl. 6.* Azor. in *instr. moral. p. 1. lib. 10. c. 24. q. 6.* Frinac. fragment. *crim. p. 1. lit. C. n. 309. cum seqq.* Aloy. Rice. in *praxi rerum fori Eccle. lib. 1. decif. 351. in 1. edit. aliis resol. 301. in 2. edit. Agid. Coninck. de Sacrament. & censur. tom. 1. q. 83. dub. 4. n. 212.* Fr. Ludou. Miranda in *mannali Pralatorum, tom. 1. quæst. 40. art. 8. concl. 1.* Bonac. de *Sacrament. disp. 4. quæst. ult. puncto 7. §. 1. n. 9.* Marc. Anton. Genues. in *pract. Archiepiscop. Neapol. cap. 64.* Stephan. Fagundes in *quinque Ecclesia precept. p. 1. lib. 3. c. 16.* apud quorum plures videri etiam potest quia pena puniatur Sacerdos eodem die duas Missas celebrans.

Exceptio die Natiuitatis Dominice. Notatur ad hoc, quod in die Natiuitatis Domini licitum est plures Missas celebrare, quo die Telephori Papæ decreto ter Missæ sacrificium fit, cap. nocte sancta, de consecrat. dist. 1. Azor. d. q. 8. vers. excipiunt, Fr. Ludou. Miranda d. art. 8. concl. 2. & alij in d. cap. nocte, & supra citati, quare trium Missarum significationem eleganter explicat Guillelm. Durand. in *rationali diuinorum, lib. 6. cap. 13. n. 17. cum seqq.* Vtrum autem fideles teneantur illas tres Missas audire? in dubium reuocatur à Doctoribus, qui communiter tenent satisfacere audiendo vnam ex tribus, Navar. in *man. c. 21. n. 2. in princ.* Ferdinand. Paëz in *repet. c. Missas, de consecrat. dist. 1. num. 82. cum seqq.* Nald. in *sum. verbo Missa, n. 10.* Sylvest. verbo *Missa* 2. n. 1. vers. 7. Henric. lib. 9. de *Missa, c. 2. §. 8. 1.* Barthol. ab Angelo dial. §. 8. c. 1. Bonac. de *Sacram. disp. 4. quæst. ult. puncto 11. n. 10.*

Nisi causa necessitatis suadeat. Causas plures sufficientes ad celebrandam secundam Missam enumerant, Navar. in *man. c. 25. n. 87. & 93.* Nicol. Aurif. de *caem. Eccle. c. 14. §. 1. quæ sit ista causa, fol. 259.* Sot. in 4. dist. 13. q. 2. art. 2. vers. sed huius occasione, Rebuff. in *repet. huius. text. vers. secundo possunt dici plures Missæ.* Spin. d. gloss. 3. princ. num. 54. vers. tamen casus, Valent. tom. 4. dist. 6. q. 11. puncto 3. ad 7. Hieronym. Llamas in 3. p. method. cap. 5. §. 17. Soar. tom. 3. ad 3. p. D. Thome. q. 83. art. 2. dist. 80. sect. 3. Azor. d. q. 6. Nugn. ad dist. 3. part. D. Thome. quæst. 83. art. 2. Valer. Reginald. in *praxi fori penit. lib. 29. n. 171.* Card. Tolet. in *instru. Sacerd. lib. 1. c. 3.* Henric. in *summa, lib. 9. c. 30. §. 1.* Duas autem necessitatis causas principales referunt Doctores, primam quando Sacerdos postquam se communicauit, admonetur de necessitate infirmi communicaturi, & non habet Hostiam consecratam, tunc enim de nouo videtur posse Missam facere, nisi adsit alius Sacerdos celebraturus, vt docent Navar. d. c. 25. n. 87. Tolet. d. c. 3. ad finem, Iacob. de Grass. in *decisionibus aureis, p. 1. lib. 2. cap. 40. n. 1.* Azor. d. q. 6. Bartholom. ab Angelo de *Sacram. dial. §. 8. 214. & 219.* Chamerot. de *Missa sacrificio, dub. 13.* Bonac. d. puncto 7. n. 10. Secundam quando vnus Sacerdos praeficitur duabus, vel tribus Ecclesiis parochialibus ob illarum paupertatem, vt per Barthol. ab Angelo d. dial. §. 8. 212. & Bonac. d. puncto 7. num. 10. vers. secundo, ubi in vers. seq. aduertit standum esse legitimæ locorum consuetudini. Et aduertit Cened. d. collect. 175. num. 3. quod Sacerdos non poterit secundam Missam celebrare in supradictis, & in aliis casibus si vinum ablutionis sumperit in prima Missa, & collect. 149. n. 1. in fine, ex Ioan. de Lapide in *resolutorio dubio-*

rum circa celebrationem Missarum octoventium, cap. 2. art. 4. dub. 1. ait quod etiam in casu, quo permittitur bis in die celebrare, semper intelligitur, dummodo celebrans sit ieiunus. Sed iam hodie ob multipliciter Sacerdotum hi casus & alij, si qui sunt, abierunt in defectudinem, vt referunt Llam. d. §. 17. in fine, Scott. de *sacris. Missæ, lib. 2. c. 16. num. 2.* Valq. in 3. tom. 2. disp. 232. c. 5. n. 48. Soar. tom. 3. in 2. p. dist. 8. sect. 3. Vgolin. de *offic. Episc. c. 16. n. 4.* Molfel. in *sum. Theolog. Moral. tom. 1. tract. 3. c. 1. n. 45.* Sylu. in 3. part. q. 85. art. 2. ad 5. Ioan. de la Cruz in *direct. conscient. p. 2. de sacris. Missæ, q. 2. dub. 3. concl. 3. in fine.*

CAP. Consilium. IV.

IN Missis in honorem alicuius Sancti diebus festis celebrandis licet dicatur propria præfatio, non tamen dicitur hymnus Angelicus, nec Symbolum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Butr. Host. Anchar. Henric. Panorm. Viu. in *ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 422.* Alagona in *comp. iuris Canon. pag. 534.* remissive Ximen. in *concord. p. 2. refertur ab Ant. Ang. collect. 4. Decret. lib. 3. tit. 33. cap. 2.*

Quando in diebus profestis celebratur in honorem B. Virginis, vel spiritus sancti, vel S. Crucis, tunc nec Hymnus Angelicus, nec Symbolum dicitur, nec etiam Te Deum laudamus, in Laudibus Matutinis, ita ex hoc text. desunt Guillelm. Durand. in *rationali diuinorum Offic. lib. 4. c. 13. in fine.*

SUMMARIVM.

- 1 Sacerdos semper vinum profundere debet postquam totum acceperit Eucharistie Sacramentum; nisi eodem die aliam Missam debuerit celebrare, & num. 2.
- 2 Eucharistiam suscepturus debet à media nocte esse ieiunus, nisi aliud posulet reuerentia Sacramenti, vel necessitas.
- 3 Voto non bibendi vinum non contrahitur Sacerdos, qui illud suscipit post sanguinis sumptionem.
- 4 Ieiunium naturale frangit qui medicinam ore sumit.

CAP. Ex parte. V.

Sacerdos postquam totum Sacramentum Eucharistie accepit, debet semper infundere vinum, & accipere, nisi quando eodem die deberet aliam Missam celebrare, quia tunc si infusum vinum acciperet, non posset amplius eodem die celebrare. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Holtienf. Anchar. Henric. Butr. Panorm. Viuian. in *rationali lib. 3. iuris Pontif. pag. 422.* Alagona in *comp. iuris Canon. pag. 534.* remissive Ximen. in *concord. part. 1. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 3. tit. 33. cap. 4.*

Hanc eandem conclusionem ex hoc text. desunt Guillelm. Durand. in *rationali diuin. lib. 4. cap. 1. num. 26.* Sylvest. in *summa, verbo Missa, il. 1. num. 7. vers. tertium quando, Sot. in 4. dist. 13. q. 2. art. 2. vers. vnde postquam in prima celebratione, Navar. in man. cap. 24. n. 88. in princ. Rebuff. in *repet. c. consuluisti, hoc tit. vers. & his casibus, Stephan. Gaëta in repet. car. limina c. 9. q. 1. §. 6. num. 119. in princ. Cened. ad collect. 149. num. 2. & collect. 175. num. 3. quibus* Fr. Ludouic.*

- Miranda in *manali Prelatorum*, tom. 1. q. 40. art. 13. concl. 1. ubi meminit huius text. Azor. *insit. moral. p. 1. lib. 10. c. 24. q. 6. vers. excipit*, & c. 30. q. 1. *vers. deinde*, & in *vers. querit*, resolutur clericum oportere esse ieiunum, ut nihil scilicet cibi, potulve, aut etiam medicamenti sumatur, & q. 4. alferit licere Presbytero vnè cum vino, quod ad ablutionem sumi solet, suscipere particulas panis consecratos, quas in corporali, vel etiam patena, vel Calice inuenerit; quod etiam tenent citati à Cened. d. collect. 149. n. 4. *vers. secundum*.
3. Nam suscepturus Eucharistiam per se loquendo debet à media nocte esse ieiunus, ieiunio non solum Ecclesiastico, verum etiam naturali. Iacob. de Graff. in *alveis deciss. p. 1. lib. 2. c. 30. n. 1*; Pitigian. d. st. 7. q. 4. art. 2. & 3. Azor. d. c. 30. q. 2. Barthol. ab Angelo de Sacrament. dialog. 4. §. 20. & dialog. 5. de Missa, §. 198. Fr. Ludovic. Miranda d. loco, Bonacina de Sacrament. disp. 4. quest. 6. puncto 2. n. 5. rationem reddit D. Thom. 3. part. q. 80. art. 8. Licet tamen fracto ieiunio Eucharistiam sumere quando ita postulat reuerentia Sacramenti, vel fert necessitas, ut in vndecim casibus relatis à Cened. d. collect. 149. ex n. 4. veluti Eucharistia pernentura esset ad manus infidelium, qui illam inuitiosè tractabant, tunc Sacerdotem non ieiunum eam posse sumere, docent Soar. tom. 3. disp. 98. sect. 6. ad fin. Azor. d. lib. 10. c. 33. q. 7. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 29. n. 122. Egid. Coninck. de Sacram. & censuris, tom. 1. quest. 80. art. 8. num. 21. Possesim. de officio Curati, cap. 8. n. 12. Fr. Emman. in summa, tom. 1. cap. 66. num. 1. Vnde etiam Sacerdos, qui loco vini consecravit aquam, non aduertens ad hunc errorem, nisi post aquæ sumpcionem, debet de nouo vinum consecrare quamvis frigerit ieiunium per sumpcionem aquæ, nam consecratio vini spectat ad integritatem sacrificij, quam constat esse de iure diuino, quod præponderat præcepto Ecclesiastico de sumenda Eucharistia cum ieiunio; ob id etiam, qui post consecrationem aduenit se non esse ieiunum, aut sumpto iam cibo consecravit, tenetur sacrificium perficere, quia arctius est vinculum, & maior obligatio perficiendi sacrificij iam inchoati, quam sumendi Eucharistiam cum ieiunio, ut per Fr. Emman. d. c. 66. num. 1. Azor. d. cap. 33. quest. 3. Valer. Reginald. d. lib. 29. num. 122. Henric. in summa, lib. 8. cap. 50. Cened. d. collect. 149. num. 4. in princ. & vers. 11. Ob eandem pariter rationem si Sacerdos peracta consecratione moriatur, nec adfit alius præter Sacerdotem non ieiunum, tenetur Sacerdos non ieiunus perficere sacrificium, ut tenet Nauarr. in man. c. 25. num. 86. Stephan. Gaëta d. §. 6. num. 118. in fine, Cened. d. collect. 149. vers. septimus, quicquid dicant Henric. d. lib. 8. c. 3. & Azor. d. lib. 10. c. 33. q. 2.
4. *Vino profundere debet.* Cum ergo obliget Ecclesiæ præceptum ad assumptionem vini in prima Missæ ablutione post sanguinis sumpcionem, non ex hoc contrahitur voto non bibendi vinum, ut docet Sanchez in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 4. cap. 11. num. 43.
5. In gloss. Ne si forte, ibi sed post medicinam, &c. Notatur ad hoc, quod ille frangat ieiunium naturale, qui medicinam ore sumit, ac proinde non potest eo die Eucharistiam sumere, ut per Coninck d. q. 80. art. 8. n. 47. & 48. Soar. d. disp. 68. sect. 4. & alios apud Bonac. d. puncto 2. n. 8.

SUMMARIUM.

1. Verba si qua sunt in Canone Missæ, quæ ab Evangelistis dicta non fuerunt, credere debemus, quod à

Christo Apostoli, & ab Apostolis eorum successores acceperunt.

2. Transsubstantiatio quid sit, remissive.
3. Forma Sacramenti sanguinis quæ remissive.
4. Mysterium unde dicatur, remissive.
5. Testamentum vsque ad mortem mutari, ut renouari potest.
6. Aqua cum vino in sanguinem conuertitur.
7. Vino consecrato, & substantiato, si eadem species non solum in maiori, sed etiam minori quantitate miscetur, nunquam tale vinum sic permixtum conuertitur in sanguinem Christi.
8. Oleo consecrato, seu aqua benedicta quare misceri possit liquor eiusdem speciei non consecratus in minori quantitate, ita ut totum maneat consecratum, non ita in vino consecrato ostenditur, & n. 9.
10. Gutta sanguinis Christi si commisceatur vinum in summa quantitate, an maneat semper illa gutta sanguinis sub particula vini consecrati, & quid faciendum de illo vino, ostenditur.
11. Vno in sacrificio Missæ quando aqua miscetur, remissive.
12. Martyris facit iniuriam qui orat pro martyre.
13. Suffragijs non indigent vinorum, qui in caelis sunt.
14. Missa non prodest Beatis, nisi quatenus per ipsam calantur, & honorantur.
15. Suffragia, & preces pro damnatis ad ignem æternum fieri non possunt.
16. Tractatus an orationibus D. Gregorij saluus factus fuerit, ostenditur.

CAP. Cùm Marthæ. VI.

Verba si qua sunt in Canone Missæ, quæ ab Evangelistis dicta non fuerunt, scilicet, mysterium Fidei, eleuatis oculis in cælum, æterni Testamenti, Apostoli acceperunt à Christo, & successores ab Apostolis. In Sacramento Eucharistiæ subtiliter tria distinguuntur, primum forma visibilis, id est, panis, & est Sacramentum geminæ rei, sed non est res. Secundò veritas corporis, & est Sacramentum & res, Sacramentum vini, & res alterius; tertio virtus spiritalis, id est, unitatis, & charitatis, & est res gemini Sacramenti, sed non Sacramentum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Henric. Anchar. Butr. Panorm. Viu in ration. lib. 3. tit. Pontif. pag. 423. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 535. remissive Calal. in amor. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 3. tit. 33. c. 5.

Transsubstantiatur. De transsubstantiatione, vide Concil. Trid. sess. 13. de Sanctiss. Eucharist. c. 4. & can. 2. ubi dicit totam substantiam panis, & vini conuerti in Corpus, & Sanguinem Christi, Iodoc. Coch. tom. 2. thesauri Catholici, lib. 6. art. 1. Soar. tom. 3. disp. 50. Valg. in 3. p. D. Thomæ, tom. 3. q. 75. disp. 80. & 81. Nugn. d. q. 75. art. 1. diff. 1. & art. 4. diff. 1. Viuald. in candelabra aureo, ubi de Eucharistia, c. 7. Chamer. de Sacram. ubi de Eucharistia, cap. 6. Egid. de Coninck de Sacram. & censuris, tom. 1. q. 75. à n. 49. & à n. 171. Bonac. de Sacrament. disp. 4. q. 3. puncto 6. §. 2.

Hic est enim sanguis, &c. De forma Sacramenti sanguinis, vide Magist. sentent. in 3. disp. 8. Anglit. fribus Theolog. ubi de Eucharist. quest. 1. art. 8. conclus. 2. Viuald. d. loco, cap. 5. num. 1. Chamer. d. loco, cap. 7. Soar. tom. 3. disp. 69. sect. 2. D. Thom. p. 3. quest. 78. art. 3. ubi Nugn. conclus. & Coninck num. 33. Valent. tom. 4. disp. 6. q. 6. puncto 1. circa fin. vers. nunc reiectis, Henric. in summa lib. 8. cap. 16. §. 4. & c. 27. §. 2. Valer. Reginald.

in praxi rerum fori panitent. lib. 29. num. 91. Barthol. ab Angelo de Sacrament. dialog. 4. §. 370. Bonac. d. quest. 3. puncto 3.

4. *Mysterium.* Vnde dicatur docet Sayr. de Sacram. in genere, lib. 1. c. 1. pag. 6.

5. *Quia restatoris obitu, &c.* Notatur ad hoc, quod testamentum vltimum ad mortem mutari, minui, corrigi, ac reuocari potest, quia vltima voluntas deambulatoria est vsque ad mortem, vt per Pincl. in rubr. C. de rescind. vendit. p. 1. c. 3. n. 24. Gutier. de iurament. confirmat. part. 2. cap. 1. a princip. Menoch. conf. 329. num. 6.

§. Quæsiuit.

In Sacramento Altaris aqua cum vino transsubstantiatur in sanguinem. Colligunt Doctores in principio text. citati.

6. *Virum aqua cum vino in sanguinem conuertatur, &c.* De quo vide S. Thom. p. 3. q. 74. art. 8. vbi Pelant. Nagn. & Aegid. de Coninec. num. 144. Valquez p. 3. disp. 178. c. 2. Scot. in 4. disp. 7. Azor. insit. moral. p. 1. lib. 1. c. 2. §. 9. 1. Valer. tom. 4. disp. 6. q. 5. punct. 3. Chamerot. de Sacrament. vbi de Eucharistia, c. 6. dub. 55. Bonac. in simili tract. disp. 4. q. 2. puncto 4. Valer. Reginald. in praxi fori panitent. lib. 29. n. 36. Soar. tom. 3. disp. 45. sect. 1.

7. *Quia si post Calicis consecrationem, &c.* Notatur ad hoc, quod si vino consecrato, & transsubstantiatio eadem vini species non solum in maiori, vel æquali, sed etiam in minori quantitate miscetur, nunquam tale vinum sic permixtum conuertitur in sanguinem Christi, vt per Victor. in summa, de Sacrament. vbi de Sacrament. Eucharistia, n. 3. vers. queritur virum vino, Durand. in 4. disp. 12. q. 3. & ibi Palud. q. 6. & Richard. art. 4. q. 1. Soar. in 3. part. D. Thomae. q. 77. art. 8. disp. 58. sect. 4. Paul. Fulse. de visitat. lib. 1. c. 6. n. 10. in quo casu cessabit reg. cap. quod in dubiis, in fine, de consecrat. Ecclesie, in qua quam in liquoribus magis dignum attrahit ad se minus dignum, saltem quando in minori quantitate commiscetur.

8. Vniuersus tamen Doctorum labor versatur in reddenda vera differentia ratione, quare scilicet si oleo consecrato, seu aquæ benedictæ miscetur liquor eiusdem speciei non consecratus in minori quantitate totum maneat consecratum, vt in d. cap. quod in dubiis, non sic vino consecrato eadem vini species in minori quantitate miscetur respectu talis vini sic permixti, vt probat text. in presenti. Quare nulla assignata differentie ratione per gloss. Innocent. Hostiens. in d. cap. quod in dubiis, insurgit Butr. post antiquiores, Petrum scilicet, & Abbatem, eam reddens, quia oleum consecratum, sicut & aqua benedicta remanent post consecrationem in sua olei, & aquæ substantia, quam antea habebant, & ideo nil mirum si commixtio eiusdem liquoris, vel etiam alterius in parua quantitate trahatur ad naturam liquoris consecrati, quæ ratio videtur cessare in vino transsubstantiatio, quod iam vinum non est, sicut erat antea, sed potius verè sanguis Christi, vltra quam rationem Abb. Panorm. aliam reddit, quia post consecrationem non remanet plus sanguinis, quia non est sanguis sine corpore, vt notatur in hoc text. Vnde quemadmodum in Hostia est verum corpus Christi cum sanguine, ita in Calice est verum corpus Christi cum sanguine per concomitantiam, ita vt non possit dari sanguinis sine corpore, ex quo datur intelligi quod cum sanguis sit in venis, non potest attrahere ad se naturam, & substantiam cuiuscunque liquoris superadditi, prout eundem Abb. interpretatur Syluest. in sum. verbo aqua.

Sed prædictæ differentie rationes non satisfaciunt, nam prior non soluit difficultatem, adhuc enim eadem extante ratione queri potest quare facta transsubstantiatio sanguinis Christi post illam remanens non attrahit ad se liquorem alium superadditum in minori quantitate permixtum, sicut oleum consecratum attrahit non consecratum. Secunda verò ex eo confunditur, quia si aliquod vinum, scilicet commixtum Calici consecrato non transiret in sanguinem Christi ex ea ratione, quia sanguis est insimul cum corpore, & ita in venis, sequeretur quod si in triduo post Passionem Christi, ante Resurrectionem Calici consecrato commisceretur vinum, totum idem vinum commixtum conuerteretur in sanguinem, si quidem tunc temporis non erat sanguis insimul cum corpore, sed in distantia locali, hoc tamen dicendum non est, vt colligitur ex hoc text. igitur videtur insufficiens, & minus adæquata prædicta Panorm. ratio. Vnde in hac materia tutius videtur ne discedamus à Theologorum sententia, ex quorum mente vera est prior Petri, Abb. & Butrij, & colligitur ex D. Thoma, quem omnes in hoc ferè Theologi sequuntur dict. p. 3. q. 77. art. 8. in resp. ad 3. in fine.

Quid autem dicendum sit vbi vino consecrato sit commixtio vini in summa quantitate, veluti si gutta sanguinis Christi superadditum sit vini profani dolio, quæstio est difficilis, an scilicet maneat semper, facta prædicta commixtione, illa gutta sanguinis sub particula vini consecrati? partem negativam clarissimis verbis tueretur D. Thom. d. q. 77. art. 8. conclus. 3. & iterum in 4. disp. 12. art. 2. quæstione 1. & quodlib. 1. c. art. 3. cuius fundamentum illud est quod licet per commixtionem eiusdem liquoris, scilicet vini, non corrumpatur species vini consecrata, nec desit adesse vinum per modum substantiæ, attamen definit esse idem in individuo propter diuisionem liquoris commixti in tam magna quantitate, & ideo definit ibi esse sanguis Christi, qui eatenus ibi est, quatenus species consecrata non corrumpitur, immo exiit, & conseruatur, quam opinionem conatur defendere Soar. in 4. disp. 10. quæst. 2. art. 8. Contra eandem tamen videntur sentire ferè omnes Theologi, nempe Durand. Richard. & Palud. dictis locis, Soar. in 4. disp. 12. quæst. 4. Bonavent. art. 2. quæst. 2. Alexand. de Ales. Ledesma, Victor. & alij relati per Soar. dict. quæst. 77. art. 8. disp. 57. sect. 4. vbi testatur hanc esse communem Scotistarum, & Thomistarum sententiam, quam etiam tueretur Ioseph. Angles in floribus Theolog. vbi de essentialibus Eucharistie art. 1. tit. 98. conclus. 1. pro qua sententia afferunt multas, & efficacissimas rationes, vltra auctoritatem huius text. qui indistinctè loquitur, siue liquor in magna quantitate, siue in parua miscetur Calici consecrato. Difficultas est quid faciendum sit de dolio vini in quod gutta specierum vini consecratorum immissa est, respondet Soar. d. art. 9. Henric. lib. 8. c. 28. §. 4. Emman. Sà verbo Eucharistia, num. 31. Vivald. in candelabro aureo, vbi de Eucharistia, c. 7. num. 29. & alij, illud vinum adhiberi, & bibi posse à laicis, nec opus esse, vt seruetur pro Missis celebrandis, quia illa gutta haberi potest pro amissa, cum ignoretur, quænam illa sit. Verum magis pie Soar. d. disp. 57. sect. 4. ad finem, Nugn. ad 3. part. D. Thom. quæst. 77. art. 8. ad finem, & ibi Aegid. de Coninec. num. 57. ac Bonac. de Sacrament. disp. 4. quæst. 3. puncto 6. §. 3. & alij per eos citati, sentiunt huiusmodi vinum seruandum esse ad pios vsus, alioquin fieri contra reuerentiam speciebus consecratis debitam.

Ideo vino aqua unitur, &c. Plures rationes ad ostendendum quare vino aqua miscetur, adducunt Soar. tom. 4.

REBOSA
us Can
21.3
GVI
18

rom. 2. disp. 4. sect. 2. concl. 2. Card. Bellarm. lib. 4. de Eucharist. cap. 10. Miranda in manuali Prælat. tom. 1. q. 4. art. 6. conclus. 2. & alij apud Bonac. d. disp. 4. q. 2. p. 10. l. 4. latè Guillem. Durand. in ration. diuinorum, lib. 4. c. 3. c. 2. n. 19. nouissimè Reuerend. D. Ioan. Serran. Episcop. Aconen. in expositione Missæ Sacrosanctæ, ac ceremoniarum, quæ in eius celebratione sunt, p. 1. n. 112. ubi in hæc verba. In hac oblatione postquam Sacerdos obculit panem recitando orationem illam, quæ incipit: Suscipe sancte Pater, ut offerat vinum miscet paululum de aqua, non quidem (vt omnes Catholici docent Doctores) de necessitate Sacramenti, sed de necessitate præcepti, & Catholice Ecclesiæ ordinatione, ac lege, non infligita, vt Rupert. dicit lib. 2. de diuinis offic. c. 2. sed scriptis mandata à S. Alexand. I. nam vt sufficienter probat Severinus Binus tom. 1. Concil. in not. ad epist. 1. Alexand. I. ex Liturgia S. Iacobi, & auctoritate Clementis Romani, Irenæi, Cypriani, & aliorum ceremonia hæc à Christo Domino fuit usurpata, ab Apostolis obferuari præcepta, & ab Alexand. I. scripta, & præcepto corroborata. Et iure quidem ratione significatio, quia, vt ipsemet Alexand. docet epist. 1. ad omnes orthodoxos, & habetur in cap. Sacramentum, de consecrat. dist. 2. & post ipsum S. Thom. p. 3. q. 74. art. 6. in corpore. vinum aqua mixtum significat sanguinem & aquam, quæ exiit de latere Christi Domini in Cruce, quemadmodum oculare testis Ioannes cap. 19. scripsit. Significat insuper secundum Iulium Papam I. epist. ad Episcopos per Ægyptum, & habetur cap. cum omne crimen, de consecrat. dist. 2. & ipsum S. Thom. ubi supra, adnationem populi cum Christo Domino. Nam aquæ populus significant, vt dicit S. Ioan. Apocalyps. c. 17. Et ob id antequam in Calicem infundatur, aquam benedicit Sacerdos ad significandum adnationem hanc manasse ex virtute Crucis, & ex meritis passionis Domini nostri IESU CHRISTI, vt satis clarè dicitur in oratione, quam recitat Sacerdos dum dictam commixtionem facit, & incipit: Deus, qui humana substantia.

§. Tertio loco.

Oratio quæ dicitur in secreto in festo S. Leonis immutata est, quia ubi dicebatur: Annue nobis Domine, vt anime famuli tui Leonis hæc nobis profit oblatio, hodie dicitur, vt intercessione B. Leonis hæc nobis profit oblatio, & hæc mutatio contingit, quia Sancti nostris orationibus non indigent, sed nos suis, Colligunt Doctores in principio text. citati.

- 12 Inuicem facit martyri, qui orat pro martyre.] Vide Henric. in sum. lib. 2. c. 16. §. 5. tit. 1. Agid. de Coninch. de Sacrament. & censur. tom. 1. q. 66. n. 131. Qui enim in cælis sunt, suffragiis non indigent viuorum cum sint in loco beatitudinis omnium perfectione bonorum aggregato, August. de chr. pro mort. agent. n. 1. & tr. 84. in Ioan. & serm. 34. de verb. Apost. Iul. Lauer. de Indulgent. p. 2. c. 30. n. 29. Vnde Beatis non prodest Missa, nisi quatenus per ipsam coluntur, & honorantur, Valer. Reginald. in praxi fori penit. lib. 29. n. 153. Barthol. ab Anglo dial. 5. de Missa, §. 475. Chamer. de Sacrificio Missæ, dnb. 12. Fr. Ludouic. Miranda in man. Prælat. tom. 2. q. 41. art. 5. conclus. 6. Bonac. de Sacram. disp. 4. quest. ult. puncto 4. n. 7.
- 15 Quod defunctorum alij sunt valde boni, &c.] Vide Iul. Lauer. var. luchbr. tit. 2. c. 15. n. 112. In gloss. Inuestigator, vlt. ibi, & ita damnatus saluabitur. Arbitror errorem esse in fide dicere aliquem damnatum ad ignem æternum liberatum esse, vt multis probat Emman. do Valle de incantur. & ensalmis sect. 2.

c. 2. n. 69. in fine, pro illo enim nunquam orat Ecclesia, cap. quibus, c. gratia, c. non estimemus, cum similibus 13. q. 2. S. August. serm. 118. Gregor. lib. 34. moral. c. 13. nec pro illo suffragia offerri, & præces fundi possunt, cap. tempus, illa causa & questione. Nauar. de horis canon. c. 20. n. 38. Sot. in 4. dist. 45. q. 2. art. 2. Card. Bellarm. lib. 2. de Purgator. c. 10. Philarch. tom. 1. lib. 2. c. 7. vers. secundum conclusio.

De illo tamen quod ex Damasc. in orat. de mortui 16 narratur, Diuum scilicet Gregor. pro Traiani Ethnicæ Imperatoris anima orasse, & vocem ad se diuinitus delatam audiuisset sic dicentem: Vocem tuam audiui, & veniam Traiano dono, an verum fuerit, maxima est inter Doctores controuersia: quidam enim apocrypham historiam dicunt, asserentes hoc falso imponi Damasceno: alij verò illam veram fuisse tuerunt, putantes ex Dei dispensatione animam Traiani post mortem detentam alicubi fuisse ad tempus vt postea lacrymis, & Orationibus B. Gregorij à Deo prauis, sollicitatus penitentiam veram ageret, & saluaretur, de quo tamen vide Melch. Cano lib. 1. de locis Theolog. cap. 2. Fr. Alphons. Ciacon. in special. tract. de saluandis Traiani precibus D. Gregorij, Sot. in 4. dist. 45. q. 2. art. 2. Agid. Roman. quodl. 1. q. 3. Poloni. in chronico in vita Traiani in fine. Nauar. de orat. notab. 22. n. 43. & 45. & miscel. §. 8. Callan. in catalogo gloria mundi, p. 5. confid. 3. vers. ex hac. Ioan. Diacon. in vita D. Greg. lib. 2. cap. 44. Castro aduersus hæreses, verbo infernus, hæresi 2. & verbo suffragia. Fr. Ioan. Baptist. Conrad. responsorum casuum conscientia p. 1. casu 264. Philarch. tom. 1. lib. 2. cap. 8. vers. secunda pars, Penzon. de inbil. lib. 2. c. 44. Fr. Hieronym. Roman. de Republ. Christiana, lib. 1. c. 7. fol. 51. Fr. Ant. de Yepes in chronica Ordinis S. Benedicti. cent. 2. c. 3. fol. 431. Henric. in sum. lib. 9. c. 16. §. 3. Ioan. Fardus, in thesauro, verbo æternitas, n. 7. Elcob. de rationibus, c. 25. n. 47. Lorin. Actor. 2. n. 34. & ad 1. Ioan. 4. vers. 16. & ad Psal. 102. vers. 10. Soax. tom. 2. in 3. p. disp. 43. fol. 3. §. nihilominus, & tom. 4. disp. 48. sect. 4. n. 13. & tom. 2. de Relig. lib. 1. de orat. in communi, c. 1. 4. a princip. & tom. 3. in 3. part. disp. 78. sect. 3. vers. primo igitur, Azor. instit. moral. p. 1. lib. 3. cap. 11. q. 2. vers. sed quæstionis est. Card. Bellarm. lib. 2. de Purgat. cap. 8. Card. Caf. Baron. ad Martyrologium Romanum, die 22. Ianuar. pag. 46. & tom. 8. annalium Ecclesiæ, anno Christi 603. pag. 101. 236 cum seqq. Bernard. de Britto in monarchia Lusitanap. 1. lib. 5. c. 12. pag. 60. Martin. Carrillo in la explicacion de la Bulla de los defunctos, p. 2. c. 13. n. 10. cum seqq. Emman. do Valle d. c. 2. a. n. 70. Iul. Lauer. de indulg. p. 2. c. 30. a. n. 1. Bonac. de horis Canon. disp. 1. q. 2. puncto 1. num. 8.

S Y M M A R I V M.

- 1 Hostiam non consecratam qui ministrat propter periculum idololatriæ grauius peccat, quam ille, qui conficit in peccato mortali, & n. 2.
- 2 Eucharistia ad Sacramentum accedens debet esse in gratia per Confessionem Sacramentalem, quando verò ea non præmissa licitum sit accedere, ostenditur, n. 4.
- 3 Sacerdos, qui inchoata Missa meminit alicuius peccati mortalis, non tenetur illam iam inchoatam relinquere vt consecratur, nec tenetur ad se vocare Confessarium ad Altare si periculum sit scandali.
- 4 Pena mitior imponenda est illi, qui clam, quam qui palam deliquit.
- 5 Eucharistia ad Sacramentum accedens cum conscientia peccati mortalis, peccat mortaliter.

S. Sarr

- 8 Sacrificium oblatum à Sacerdote in peccato mortali existente prodest, & habet suum effectum quatenus nomine Christi per Ecclesiam offertur.

CAP. De homine. VII.

- 1 Sacerdos qui propter peccatum mortale in Missa singit se consecrare, & non consecrat, gravius peccat quam qui consecrat in peccato mortali. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Butr. Host. Henric. Anchar. Panorm. Cened. collect. 98. Viu. in ration. lib. 3. inris Pontif. pag. 425. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 535. remissive Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decret. lib. 3. tit. 33. c. 6.
- 2 Hanc eandem concl. ex hoc text. desumunt Henric. in summ. lib. 8. c. 56. §. 6. plures apud Cened. ad Decret. collect. 98. n. 2.
- 3 In mortali crimine, &c.] Nam accedens ad Sacramentum Eucharistiae debet esse in gratia per confessionem Sacramentalem, nisi eam praetermittat ob necessitatem communicandi, nec habeat copiam Confessarii, ita docent S. Thom. in 4. dist. 16. & 17. q. 3. art. 1. & q. 4. S. Antonin. p. 3. tit. 13. c. 6. n. 7. Navar. in man. c. 2. n. 10. Henric. d. lib. 8. c. 45. §. 2. Valent. tom. 6. disp. 6. q. 8. punct. 3. Soar. tom. 3. disp. 66. sect. 3. ad finem, Fr. Emman. in summ. tom. 1. c. 65. n. 1. Petr. de Ledsin. in summ. p. 1. vbi de Eucharistia, c. 10. & 11. Valq. in 3. part. tom. 3. disp. 180. Azor. in instit. moral. p. 1. lib. 1. c. 21. q. 2. & 3. Barth. ab Angelo de Sacram. dialog. 4. §. 18. & 186.
- 4 Propter necessitatem, &c.] Ergo si adsit necessitas celebrandi, vel communicandi, nec adsit copia Confessarii, vel si adsit, non potest tamen Confessio praemitti absque scandalo, licitum est celebrare, vel communicare, non praemissa Confessione peccati mortalis iam commissi, praemissa saltem contritionis actu ne indigne suscipiatur Eucharistia cum peccato mortali, Soar. d. disp. 66. sect. 5. Barth. ab Angelo d. dialog. 4. §. 195. Chamerot. de Sacram. vbi de Euchar. c. 9. dub. 9. & c. 10. dub. 13. Valent. d. q. 8. punct. 3. Valer. Reginald. in praxi fori penit. lib. 29. c. 6. n. 99. & n. 109. Durant. de ritibus Ecclesiae, lib. 2. c. 8. n. 2. Cened. ad Decret. collect. 98. n. 1. & pract. ac Canon. quest. lib. 1. q. 3. n. 18. Vnde de inferius Sacerdotem, qui inchoata Missa meminit alicuius peccati mortalis, non teneri inchoatam Missam relinquere ut confiteatur, nec teneri ad se vocare Confessarium ad Alcare si periculum sit scandali, Soar. d. disp. 66. sect. 4. Henric. d. lib. 8. c. 46. §. 3. Possenn. de officio Curati, c. 2. n. 15. Valer. Reginald. loco citato, n. 106. Aegid. de Coninck de Sacram. & censur. tom. 1. q. 80. dub. 2. n. 16.
- Præcipit tamen Concil. Trid. sess. 3. de reform. c. 7. quod si necessitate urgente Sacerdos absque prænata confessione celebraverit, quamprimum confiteatur, sicut refertur Pesant. in addit. ad 2. part. q. 10. disp. 5. de præcepto confess. Nugn. in 3. p. tom. 1. q. 80. art. 4. diff. 4. Coninck de Sacram. q. 80. art. 4. dub. 2. n. 24. Valer. Reginald. in praxi fori penit. tom. 2. lib. 29. c. 6. sect. 3. n. 110. Filliuc. tom. 1. tract. 4. c. 8. q. 5. n. 221. resoluentes Concil. dicto loco, continere præceptum. Contra Petr. de Ledsin. in summ. p. 1. tract. de Eucharist. c. 11. ante concl. 9. Villalob. etiam summ. tom. 1. tract. 7. dub. 37. n. 7. existimantes in dicto Concil. non adesse præceptum, sed concilium, & sic sacerdotes ita celebrantes non peccare mortaliter, dubium verò est maximum, qualiter verba illa Concil. quamprimum, sint intelligenda, nam Sanch. in select. dist. 32. n. 14. putat illico finita Missa Sacerdotem adititum esse confiteri. Zanard. verò in

direct. Confess. p. 1. tract. de Eucharist. c. 7. existimat quod sub præcepto talis Sacerdos tenetur confiteri non immediate, nec ea die, sed non differendo per longum tempus confessionem. At ego cum Petr. Binsfeld. in enchirid. Theolog. Pastor. c. 5. Molfes. in summ. tom. 1. tract. 3. c. 10. n. 28. Fagund. in præcepta Eccles. tract. 3. lib. 3. c. 8. n. 9. probabilius tenco satis esse pro adimplendo supradicto præcepto Concilij, si Sacerdos, qui sic celebravit, confiteatur suo tempore, nempe ante aliam celebrationem.

Qua veris sunt periculis graviora.] Notatur ad hoc, 6 quod mitior est illi imponenda poena, qui clam, quam qui palam deliquit, ut per Tiraq. de penis temperandis, causa 57. d. n. 1.

Peccat graviter, &c.] Notatur ad hoc, quod mortaliter peccat accedens ad Sacrosanctum Eucharistiae Sacramentum cum conscientia peccati mortalis, ut de fide definit Concil. Trid. sess. 13. c. 7. Valq. in 3. p. D. Thomae, tom. 3. disp. 208. & n. 1. Valer. Reginald. d. lib. 29. n. 98. Aegid. de Coninck d. q. 80. n. 5. cum seqq. plures per Cened. d. collect. 98. n. 1. Sacrificium verò oblatum à Sacerdote in peccato mortali existente prodest, & habet suum fructum, quatenus nomine Christi, & Ecclesiae offertur, Navar. in manuali, cap. 25. num. 79. Bartholom. ab Angelo dialog. 5. §. 735. Fraxin. de obligat. Sacerdot. sect. 3. pravor. 4. §. 3. tom. 3. Fr. Ludovic. Miranda in manuali Prelat. tom. 1. quest. 41. art. 2. post Thom. Sot. Tolet. Angel. ac alios, Bonacina de Sacram. disp. 4. quest. ult. punct. 6. min. 3.

In gloss. Peccat graviter, vlt. ibi, & illud postea quam citò potest confiteatur. Vide Navar. in princ. de penit. dist. 5. n. 31. & in cap. fratres, n. 99. & 100. ead. dist. & in tract. de Orat. c. 6. n. 41.

SYMMARIVM.

- 1 Opinio improbat, qua habet quod in Sacramento Altaris aqua convertatur in phlegma, & probatur Christum fuisse verum Deum, & verum hominem, & quod de ipsius latere exiit vera aqua.
- 2 Homo ante infusionem animae non dicitur.
- 3 Lancea ictum accepit Christus Dominus in latere dextero.

CAP. In quadam. VIII.

Declaratur Christum fuisse verum Deum contra Arianos, & verum hominem non ex corpore phantastico contra Manichaeos. Determinatur etiam quod à latere Christi fluxit vera aqua, & non phlegma, vel mixtum, & sicut in sanguine relucet Sacramentum redemptionis, sic in aqua Sacramentum regenerationis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Butr. Host. Henric. Anchar. Panorm. Viu. in rationali lib. 3. inris Pontif. pag. 426. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 536. remissive Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 33. cap. 7.

Aquam in phlegma converti, &c.] Vide Soar. tom. 3. disp. 43. sect. 4. Bonacin de Sacram. disp. 4. q. 2. punct. 4. n. 7. vers. respondeo hoc esse.

Et verus sanguis, ita pronuntio vera aqua, &c.] Notatur ad hoc, quod de Christi latere verus sanguis & vera aqua manavit, ut per Bonacin. de sacros. Christi Incarnat. disp. 3. q. 1. punct. 10. n. 3. vbi n. 5. probat sanguinem & aquam non permixtæ, sed distinctæ.

& separare extitisse, itavt sanguis ex lateris parte, & aqua ex alia efflueret, vel itavt prius totus sanguis exierit, & postea tota aqua. Quid autem significant sanguis & aqua quae de Christi latere fluxerunt, non bene constat inter Sanctos Patres, nam Chrysostom. homil. 84. in Ioan. Aug. & alij putant significare Baptismum & Eucharistiam. Hieronym. autem epist. 81. ad Decimum, Tertullian. & alij existimant indicare duo Baptismata, sanguinis scilicet, & aquae, Ambrosius verò, Beda, & alij arbitrantur ostendere Baptismum aquae, & pretium redemptionis nostrae. Vide Soar. in 3. p. tom. 1. disp. 51. sect. 1. col. 3. & 4. Valq. in 3. p. tom. 1. disp. 76. c. 2. n. 15.

3 Nam adesse hominis, &c.] Notatur ad hoc, quod non dicitur homo ante infusionem animae, cum ex corpore, & anima componatur, & formetur, vt per Anton. Gom. tom. 3. var. c. 3. n. 32. Vnde recedente anima non est os, aut caro, D. Thom. p. 3. q. 5. art. 3. vers. sed haec, in fine.

4 Nam de latere Christi.] Dextero scilicet, in eo enim Christum Dominum lanceae ictum accepisse referunt Fr. Hieron. Durand. in libro, quem inscripsit, peregrinatio filij, lib. 1. c. 3. s. 14. pag. 610. Rodolph. de vita Christi, p. 2. c. 64. Rupert. lib. 2. in Ezechiel, c. 33. Iacob. Gretser. de sancta Cruce, tom. 1. lib. 5. Ratio est secundum eos, quia vsu receptum est vt imagines Christi crucifixi in dextero latere vulnerata pingantur, vltus autem in iunx videtur traditioni & consensui Ecclesiae. Verum Soar. quem refert & sequitur Bonacin. de Sacros. Christi Incarnat. disp. 3. q. 1. puncto 16. n. 2. probabilius putat Christum vulneratum fuisse in sinistro latere, in quod vergit cor humanum, quia verosimile est Christum in eo latere vulnerari voluisse vt manifestius constaret de sua morte, nullus enim transuerberato corde vivere potest, tum quia in ea parte vulneratus fuit Christus, ex qua Eva formata fuit, Ecclesia enim formata fuit de Christi latere sicut Eva de latere Adae, sed Eva formata fuit ex costa sinistro lateris in quod vergit cor humanum ad significandum amorem qui inter virum & uxorem reperiri solet ex S. Thom. 1. 2. q. 92. art. 2. Ergo etiam Christus in eadem parte vulneratus fuit, aliquin figuratum non responderet figurae: tum quia manifestare voluit amorem erga Ecclesiam suam sponfam, iuxta illud Cant. 4. Vulnerasti cor meum, tum vt constaret patere viam per quam ad cor Christi ingredi, & in eo quiescere possimus.

SUMMARIUM.

- 1 Prelatis, & clericis precipitur in virtute obedientiae vt nocturnum officium & diurnum studiat celebrare, & deuote.
- 2 Clericus maioribus Ordinibus initiatus quauis de gradatibus tenetur ad recitandas horas Canonicas, secus in clericis in minoribus.
- 3 Beneficiari licet non sint sacris initiati Ordinibus, tenentur post captam pacificam beneficii possessionem recitare Officium diuinum.
- 4 Beneficiarius Ecclesiastici nomine, ratione cuius tenetur quis diuinum Officium recitare, venit quocumque quantumvis tenuerit, item & habitum integrè in commendam, vt n. 5. & capellania collatina, seu Ecclesiastica, vt n. 6.
- 7 Pensionarius tenetur recitare Officium paruum Beatae Mariae Virginis sub eadem pena sub qua beneficiarius tenetur ad recitationem diuini Officii.
- 8 Coadiutor beneficiarius an teneatur persolvere diuinum Officium, ostenditur.
- 9 Beneficii fructus omnes qui loco pensionis impendit

- illi, qui sibi beneficium renuntiauit, an teneatur ad diuinum Officium, ostenditur.
- 10 Syncope, & Synopare quid significet, ostenditur.
 - 11 Hora Canonica dici non debent synopando, dimittendo scilicet vel verba, versus, aut syllabas.
 - 12 Sacerdotes, qui sine legitimo impedimento non celebrant in anno saltem diebus festis praecipuis, an peccent, ostenditur.
 - 13 Hora Canonica quare diuinum Officium appellantur, ostenditur.
 - 14 Canendi alternati in Ecclesia forma unde originem habuit, ostenditur.
 - 15 Cantus in Ecclesia audientes ad maiorem animi deuotionem excitat, nam solum interdicitur indecens in Ecclesia canendi modus.
 - 16 Musica instrumenta licita sunt in Ecclesia si decenter adhibeantur.
 - 17 Interrumpens aliquam de precibus horariis iam captis animo, & voluntate continuandi reliquam illius precationis post finem eius, quod interponitur, an satisfaciatur praecepto Ecclesiae, ostenditur.
 - 18 Officium diuinum inceptum qui interruptit animam repetendi iam recitata, sed postea non repeti, an satisfaciatur praecepto, ostenditur.
 - 19 Officium diuinum vt deuotè recitetur requiritur attentio sine illa sit ad verba, sine ad sensum verborum, sine ad Deum, vel ad Christi passionem, &c.
 - 20 Beneficiarius tenetur ad restitutionem, qui diuinum Officium recitauit absque attentione.
 - 21 Missa praepropto satisfaciunt qui inter Missarum solennia Horas Canonicas recitant.

CAP. Dolentes. IX.

Suspensionis sub poena prohibetur ne Clerici, vel Praelati vacent vsque ad mediam noctem conuersionibus superfluis, vel fabulationibus illicitis ne matutinum continuata syncope transcurrant, Missa aliquando intersint, vel celebrent, & similia. Item precipitur in virtute obedientiae vt nocturnum officium, & diurnum, quantum eis Deus dederit, studiosè celebrent pariter, & deuotè. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Bott. Hol. Henric. Anchar. Panorm. Viuian. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 427. Alagona in compendio iuris Canon. pag. 534. remissum Ximen. in concord. p. 1. de somno et Concil. generali Lateran. sub Innoc. III. c. 17. refertur ab Anton. August. collect. 5. Decret. sub tit. 15. de celebratione diuini Officii. c. 7.

Quidam minores Clerici.] Ideo minores vocantur, non quod in minoribus Ordinibus constituti sint, sed quia ad Praelaturae gradum nondum euecti fuerant, eo proinde probat Clericos maioribus Ordinibus initiatos teneri ad recitandas horas Canonicas, vt per Nauar. de orat. c. 7. num. 2. Soar. de Relig. tom. 2. tract. 4. lib. 4. cap. 16. num. 9. Malder. de virtutib. tract. 10. cap. 2. dub. 3. Valq. in opuscul. de benef. cap. 4. §. 1. art. 1. dub. 1. Vincent. Fillinc. tom. 2. tract. 23. cap. 4. num. 143. Valer. Reginald. in praxi fori poenitent. lib. 18. n. 2. cum seqq. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 10. c. 5. quaest. 1. Carol. Macign. de horis Canon. cap. 9. Bonacin. in simili tract. disput. 1. q. 2. punct. 3. n. 1. Less. de instit. lib. 1. cap. 34. dub. 9. quod adeo verum est etiam si inuiderit in aliquam centuram, vel degradatus sit, adhuc enim ad Officium diuinum priuatum recitandum teneri, resolunt Conar. variar. lib. 3. cap. 13. num. 8. Nauar. d. c. 7. num. 17. Azor. d. cap. 5. quaest. 6. Malder. d. cap. 2. dub. 5. vers. 4. Fillinc. d. tract. 23. c. 9. quaest. 1. num. 2. S. C. Molfes. in sum. tract. 5. c. 4.

De Celebratione Missarum, &c. Tit. XLI. 409

cap. 4. num. 4. Sayr. de censur. lib. 5. c. 22. num. 15. Soar. d. lib. 4. c. 21. n. 3. & 9. Nicol. Garc. d. cap. 1. num. 39. Azor. d. lib. 10. cap. 3. quest. 3. Valer. Reginald. d. lib. 30. tract. 3. num. 34. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. quest. 68. Carol. Macign. cap. 11. num. 3. Vgolin. de offic. Episcopi. part. 1. cap. 13. §. 1. num. 2. Filliuc. d. tract. 23. cap. 5. n. 181. Bonacin. d. disp. 1. quest. 2. puncto 3. n. 17. Gauant. in rubr. Missalis, tom. 2. sect. 1. cap. 4. num. 3. Diana resol. moral. p. 1. tract. de horis Canonicis, resol. 9. Fagundez d. lib. 2. cap. 4. num. 15. & lib. 3. cap. 8. num. 8. Quamvis non teneri beneficium saltem quotidie recitare diuinum Officium, cuius beneficij fructus non attingunt mediocrem sustentationis partem, teneant Fr. Emman. in summa. tom. 1. cap. 140. num. 3. Vega in summa. part. 1. cap. 128. num. 13. Petr. de Ledesma etiam in summa, part. 2. tract. 9. cap. 4. conclus. 6. diff. 4. Less. d. lib. 2. cap. 34. dub. 3. num. 169. Malder. d. cap. 2. dub. 3. vers. nihilominus, Valq. de benefic. c. 4. §. 1. dub. 4. num. 17. Moltes. d. tract. 5. c. 3. num. 29. & tract. 6. cap. 2. num. 36.

Ad easdem horas Canonicas recitandas tenentur ex institutione Ecclesie habentes beneficium Ecclesiasticum, sine illud sit simplex, siue curatum, quamvis non sint sacris initiati, quæ quidem obligatio diuini Officij recitandi beneficium non adstringit, nisi post captam pacificam beneficij possessionem, vt docent Flamin. d. quest. 9. num. 15. Filliuc. d. c. 4. num. 158. Fr. Emman. in summa, tom. 1. c. 141. num. 4. Menoch. de arbit. casu 429. num. 24. Nald. verbo diuinum Officium, num. 4. Azor. d. lib. 10. cap. 4. quest. 7. Less. d. lib. 2. cap. 34. dub. 30. n. 167. Malder. d. c. 2. dub. 3. q. 7. Moltes. d. tr. 5. cap. 1. num. 3. Soar. d. lib. 4. c. 19. num. 7. Valer. Reginald. lib. 30. num. 38. Bonacin. d. disp. 1. quest. 2. puncto 4. n. 1. Gauant. in comment. ad rubr. Missalis, tom. 2. sect. 1. c. 4. num. 5. Diana resol. moral. p. 2. tit. de horis Canon. resol. Quamvis Nauar. de orat. cap. 7. n. 27. & Carol. Macign. de horis Canonicis, cap. 10. num. 25. ac Nicol. Garc. de benefic. part. 3. cap. 1. num. 92. cum pluribus aliis per eos citatis existiment teneri statim ac beneficiarius collationem acceptant, qui si oneri recitandi diuinum Officium non satisfecerit statim post adeptam beneficij pacificam possessionem, peccat mortaliter, quia facit contra prohibitionem Ecclesie in re graui, & contra finem propter quem datur beneficium. Non tamen tenetur ad restitutionem fructuum pro rata omissionis officij, nisi elapsis sex mensibus post obtentam prefatam professionem, ex Constit. Concil. Lateran. sub Leone X. sess. 9. §. statuimus, & ex Bulla Pij X. quam referunt Nauar. in man. c. 25. n. 122. Stephan. Quarant. in summa Bullarj, verbo hore Canonice, Soar. d. lib. 4. c. 29. n. 2. & Bonacin. d. disp. 1. q. 5. puncto 2. in princip. Fagundez in quinque Ecclesia precepta, prec. 1. lib. 2. c. 4. num. 12. Quare ita docent, pluraque alia in materia vtilia resoluentes Azened. l. 27. num. 9. tit. 3. lib. 1. noua recop. Viuian. tom. 1. commun. opinionum, lib. 1. tit. 8. num. 2. pag. 179. Fr. Emman. in explicat. Bullæ Cruciate, pag. 171. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo beneficij, pag. mibi 43. & 44. Azor. d. lib. 10. c. 14. Less. d. c. 34. dub. 32. Nicol. Garc. d. c. 1. num. 2. cum segg. Carol. de Macign. c. 28. num. 1. cum segg. Malder. d. tract. 10. cap. 2. dub. 4. Sayr. in clauis Regia, lib. 3. cap. 9. num. 33. Fatnac. fragment. crimin. p. 1. lit. C. num. 109. Fernandez in examine Theolog. moral. part. 3. cap. 12. §. 7. num. 1. Filliuc. tom. 2. tract. 23. cap. 10. num. 308. Homobon. de Bonis in examine Ecclesiastico, p. 1. tract. cap. 4. q. 42. Gauant. d. sect. 1. cap. 5. tit. 1. n. 5. Diana d. tract. de horis Canon. resol. 25.

4 Nomine Ecclesiastici beneficij, ratione cuius tenetur quis diuinum Officium recitare, primò venit quodcumque, quantumvis tenue, vt non sufficiat ad vite sustentationem, vt per gloss. in c. Clericus 91. diff. docent Conar. lib. 3. variar. cap. 13. n. 8. vers. 21. Nauar. in man. cap. 25. n. 102. & de orat. cap. 2. num. 27. c. 21. & c. 11. Valent. tom. 3. disp. 6. quest. 2. puncto 10. vers. excludit. Fr. Ludonic. Beja respons. casuum conscient. part. 3. casu 54. Nald. verbo diuinum Officium, n. 2. Pelant. 2. 2. q. 62. art. 2. disp. 2. prope finem, Zerol. in praxi Episcop. Barbol. Collect. Tom. 11.

p. 1. verbo hore Canonice, §. 2. & verbo beneficium, §. 4. Soar. d. lib. 4. c. 21. n. 3. & 9. Nicol. Garc. d. cap. 1. num. 39. Azor. d. lib. 10. cap. 3. quest. 3. Valer. Reginald. d. lib. 30. tract. 3. num. 34. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. quest. 68. Carol. Macign. cap. 11. num. 3. Vgolin. de offic. Episcopi. part. 1. cap. 13. §. 1. num. 2. Filliuc. d. tract. 23. cap. 5. n. 181. Bonacin. d. disp. 1. quest. 2. puncto 3. n. 17. Gauant. in rubr. Missalis, tom. 2. sect. 1. cap. 4. num. 3. Diana resol. moral. p. 1. tract. de horis Canonicis, resol. 9. Fagundez d. lib. 2. cap. 4. num. 15. & lib. 3. cap. 8. num. 8. Quamvis non teneri beneficium saltem quotidie recitare diuinum Officium, cuius beneficij fructus non attingunt mediocrem sustentationis partem, teneant Fr. Emman. in summa. tom. 1. cap. 140. num. 3. Vega in summa. part. 1. cap. 128. num. 13. Petr. de Ledesma etiam in summa, part. 2. tract. 9. cap. 4. conclus. 6. diff. 4. Less. d. lib. 2. cap. 34. dub. 3. num. 169. Malder. d. cap. 2. dub. 3. vers. nihilominus, Valq. de benefic. c. 4. §. 1. dub. 4. num. 17. Moltes. d. tract. 5. c. 3. num. 29. & tract. 6. cap. 2. num. 36.

Secundò venit beneficium habitum integrè in commendam, quamvis enim huiusmodi commendatarius non habeat titulum beneficij, nihilominus veram habet illius administrationem, & substituitur in locum habentis beneficium cum tota obligatione, ita docent Nauar. de orat. c. 20. n. 16. Medin. in simili tract. quest. 2. Azor. d. lib. 10. c. 3. q. 6. Valq. d. c. 4. art. 1. dub. 3. Soar. d. lib. 4. cap. 22. num. 14. & 16. vbi etiam loquitur de beneficio manuali, quod ad nutum conferentis potest reuocari, de quo etiam Filliuc. d. tract. 23. cap. 5. num. 175. & segg. Malder. d. tract. 10. cap. 2. dub. 3. quest. Carol. Macign. cap. 10. num. 13. Moltes. d. cap. 3. num. 42. & d. tract. 6. cap. 1. num. 25. Paul. Squillas de obligat. clericorum, part. 1. num. 9. & 12. Nicol. Garc. d. cap. 1. n. 105.

Tertiò venit capellania collatina, seu Ecclesiastica, 6 auctoritate scilicet Episcopi erecta, cuius ratione diuinum officium esse recitandum, docent Nauar. de orat. c. 20. n. 7. Medin. in simili tract. quest. 7. Moltes. d. cap. 3. n. 45. & d. tract. 6. c. 2. n. 25. Aragon. 2. 2. q. 88. art. 12. Azor. d. lib. 10. c. 3. q. 5. Valer. Reginald. d. lib. 30. num. 4. Soar. d. lib. 4. c. 22. n. 12. Carol. Macign. cap. 10. num. 15. Filliuc. d. cap. 5. num. 124. Malder. d. cap. 2. dub. 3. quest. 3. Valq. d. cap. 4. art. 1. dub. 3. num. 10. Nicol. Garc. d. cap. 1. num. 31.

Quartò venit pensio clericalis, ratione cuius licet 7 pensionarius non teneatur diuinum Officium, quod magnum dicitur, recitare, tenetur tamen recitare Officium paruum B. Mariæ Virginis sub eadem prena, sub qua beneficiarij tenentur ad recitationem diuini Officij, ita Valent. d. disp. 6. quest. n. puncto 10. vers. est etiam, Azor. d. lib. 10. c. 4. q. 3. Valq. d. cap. 4. §. 1. dub. 4. n. 17. Malder. d. c. 2. dub. 3. q. 5. Moltes. d. cap. 3. num. 46. Filliuc. d. tract. 23. c. 5. q. 9. n. 173. Paul. Squillas d. lib. 1. dub. 9. & de privileg. clericor. cap. 5. n. 51. Less. de instit. lib. 2. cap. 34. dub. 38. n. 208. Barthol. à S. Fausto de horis Canon. lib. 2. q. 299. Soar. d. lib. 4. c. 22. n. 6. Bonacin. d. q. 2. punct. 4. n. 7. vbi etiam resoluit quòd quando pensio reservata fuit in capite, seu persona vnus in commodum, & vtilitatem alterius, ille dumtaxat ad Officij recitationem obligatur, in cuius commodum pensio constituta est, & n. 8. resoluit eum non teneri ad recitandum paruum B. Virginis Officium, cui confertur pensio absque prænata conditione status clericalis, etiamsi forte detur personæ Regulari, & n. 9. aduertit pensionarium qui vt Clericus percipit pensionem non ita teneri ad recitandum Officium B. V. quin satisfacere possit recitando horas Canonicas, & n. 10. addit Clericum sacris initiatum, vel habentem beneficium, simulque pensionem, satisfacere suæ obligationi vnica

M m magda

magni Officii recitatione, etiam si patrum Officium B. Virginis non recitet, & n. 11. pariter aduertit eum, qui cessit pensioni solam in parte, non remanere immunitatem & exemptum ab obligatione diuini Officii, quia dicitur adhuc pensionem titulo clericali possidere, secus si liberaliter cessit pensionem in totum, & idem sibi valde probabiliter dicendum videri asserit de pensionario, qui consensit pensionem redimi accepta nonnullorum, ut quinque, aut sex annorum, anticipata solutione.

8. Vtrum autem coadiutor beneficiarii teneatur persolvere diuinum Officium, curiosè quis interrogare poterit: in quo dubio Soar. d. lib. 4. c. 22. n. 19. Molfes. d. c. 2. n. 44. Azor. d. lib. 10. c. 1. quest. 2. Valer. Reginald. d. lib. 30. num. 41. Paul. Squillas d. part. 1. dub. 2. Bonac. d. quest. 2. puncto 3. n. 13. & alij apud ipsos respondent non teneri ratione coadiutorie præcisè, quia coadiutor non habet titulum, & possessionem beneficii, cum coadiutoria, ordinariè loquendo, non sit beneficium Ecclesiasticum, sed aliquid adiunctum beneficio, secus dicendum si coadiutoria habeat rationem beneficii Ecclesiastici, vel coadiutor assumatur in totum ad onera beneficii, aut saltem ad horas recitandas, tunc enim tenetur horas recitare, quia tenetur ad id quod assumitur, ideo si assumatur ad satisfaciendum in choro in locum beneficiarii, tenetur in choro canere, & horas publicè recitare, non verò privatim, nisi aliud expressum sit. Et coadiutorem etiam perpetuum, & cum congrua, ac futura successione non teneri ratione coadiutorie recitare horas privatim, tenent Molfes. d. c. 3. num. 15. Nicol. Garc. d. part. 3. c. 1. n. 109. Malder. d. c. 2. dub. 3. quest. 2. Paul. Squillas d. p. 1. dub. 5. Bonacin. d. puncto 3. n. 15. Ludovic. à Sarania in tract. de iurisdict. Adiutorum, quest. 29. num. 24. cum aliis per me citatis in collect. ad cap. 7. num. 8. sess. 2. 5. de reform.

9. Vtrum etiam ille, qui omnes beneficii fructus loco pensionis impendit illi, qui sibi beneficium renuntiavit, teneatur ad diuinum Officium recitandum, pariter dobitur ab aliquibus: in quo dubio affirmatiua verior est sententia, quia ipse habet titulum, possessionem, & administrationem beneficii, & licet non fruatur fructibus illius, hoc est per accidens, quia sic ipse voluit & consensit; ita Nauar. de orat. c. 7. n. 30. Valq. d. c. 2. art. 1. dub. 6. n. 28. & 34. Valer. Reginald. d. lib. 30. n. 30. vers. quintum est. Fillius. d. tract. 2. c. 5. q. 5. Iacob. de Grass. in aureis decis. p. 1. lib. 2. c. 50. n. 17. Soar. d. lib. 4. c. 20. n. 2. Carol. Macign. c. 10. n. 19. & 20. & n. 9. Molfes. d. tract. 5. c. 3. n. 32. Nicol. Garc. d. c. 1. num. 54. Vbi non admittit si administratio beneficii incumbat beneficiario.

Quintò obtinentes Abbatis etiam non iure tituli, sed ratione commendationis ad horas Canonicas persolendas adstringuntur, iuxta gloss. ab omnibus receptam in cap. nemo, de electione, lib. 6. & Medina de oratione, quest. 7. asserentes beneficiarium ad diuinum Officium recitandum teneri in perpetuum, siue ad tempus beneficium, vel Abbatia sit illi commendata, quia etsi Abbas Commendatarius non obtineat Abbatiam in ritulum, nec per collationem, sed tantum in commendatam, tamen satis est ut vera Abbatie administratione spirituali, & temporalis in omnibus ad tempus siue in perpetuum potiatur, quia huiusmodi administratio quoad hoc, idem valet quod titulus, nam ratione legitimæ administrationis quam habet in omnibus, quæ ad beneficium attinent, legitime quoque fructus Abbatie illius percipit, sicut qui habet in titulum ratione tituli, ita Nauar. de oratione, cap. 20. num. 16. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 10. cap. 2. quest. 3. Nicol. Garc. d. cap. 2. num. 205. Soar. d.

lib. 4. cap. 2. n. 14. & 16. Bonac. disp. 1. quest. 2. puncto 3. num. 1.

Continua syncope.] Syncope, & syncopare, idem est quod concisio, sumiturque pro ea Grammaticorum figura, quæ syncope appellatur, quæ abscondit syllabam alicuius dictionis, ut compositus pro compositus; à Mediceis quoque usurpatur pro quodam morbi genere, quem syncopam dicunt, de qua Galen. ad Glauconem, estque celeris, ac subita vniuersarum virium ruina, seu prolapso. Qui igitur aut propter oscitantiam in orando, aut propter nimiam celeritatem in pronuntiando, Grammaticorum vtens syncope, Ecclesiasticarum horarum decurrat verba, infringitque sententias, is in syncopam incidit animi, tanto peiorem, quam corporis, quanto huic illa præstat: nam morbo corripitur animi mortifero, quo cunctæ illius vires elisæ, atque concisæ continuo concidunt, ipsæque animus miserabili, & sempiterno, nisi expiet culpam, interitum contabescit. Exemplum adeit de illo sancto Patre, qui vidit diabolum in choro cuiusdam Monasterij manere, cum Frater dicerent Officium, & mittere sæpè in sacco, quem secum ferebat, & interrogatus à Patre quid intromitteret respondit quod verba, & syllabas, quas illi dimittebant de Officio, in futuro iudicio ea præsentaturus ad punitionem negligentie eorum, refert Paul. Comitoli. respons. moral. lib. 1. q. 67. n. 2.

Integrè igitur & completè persoluendæ sunt horæ Canonicæ, dici enim non debent syncopando, dimittendo scilicet vel verba, vel versus, vel syllabas; nam si fiat magna syncopatio, vel omitantur in notabili quantitate, erit peccatum mortale: si autem non sit magnus excessus, erit peccatum veniale, modò voluntariè fiat; si verò inuoluntariè, hoc est, ex lingue præcipitantiâ, balbutiè, inolita consuetudine, quæ corrigi nequeat, vel ob iustam festinationem, non erit peccatum, ut per Azor. p. 1. lib. 10. c. 44. q. 1. Fillius. tom. 2. tract. 23. c. 7. num. 242. Villalob. in summa. tom. 1. tract. 24. dub. 10. num. 7. Diana d. tract. de horis Canon. resol. 32. Lessium de iustitia. lib. 2. c. 37. n. 56. Vbi etiam tenet quod absorbere syllabas non est nisi peccatum veniale, manet enim integra precum substantia, ut intelligi possit, si inuoluntariè fiat, nullum peccatum est.

Vix celebrant quater in anno.] An, & quando mortaliter peccent Sacerdotes, qui sine legitimo impedimento non celebrant in anno, saltem in diebus festis præcipuis? Vide Syluest. verbo Missa, l. q. 5. Nauar. in man. cap. 25. num. 88. vers. vigesimo primo, Petr. Soto de Eucharistia, lect. 7. plures apud Campan. in diuersis iuris Canonici, ad finem, in adhortatione, num. 9. Iacob. de Grass. in decis. aureis, part. 1. lib. 2. cap. 39. num. 3. Valq. in 3. part. disp. 23. cap. 1. n. 5. & 11. Soar. tom. 3. disp. 80. sect. 1. Nugn. in 3. part. D. Thome, quest. 82. art. 10. vbi Agid. de Coninch. art. 2. conclus. 3. num. 206. Henric. lib. 9. c. 23. §. 2. Chamer. de Sacram. vbi de sacrificio Missæ, dub. 13. Fr. Ludovic. Miranda in man. Prælatorum, tom. 1. quest. 40. art. 7. conclus. 2. Valer. Reginald. lib. 29. num. 46. & 167. resoluens simplicem Sacerdotem, ne in lethalem culpam incidat, debere aliquoties in anno celebrare saltem diebus festis præcipuis, non tamen iudicandum esse reum mortalis peccati, qui aliquibus diebus etiam præcipuis non celebrat præcisio alio præcepto, modo aliquoties, ut saltem ter, aut quater, celebret in anno.

Ut diuinum Officium.] Horæ Canonicæ appellantur diuinum Officium, non à causa instantaneæ, sicut enim de iure Ecclesiastico, sed potius à materiali & finali, quia diuinas Laudes continent, & ad Deum laudandum diriguntur, & ordinantur, Bonacin. de horis Canon.

De Celebratione Missarum, &c. Tit. XLII. 411

Canon. disp. 1. q. 1. punct. 2. n. 4. vers. ad tertiam, Bellarm. tom. 3. controuers. 3. lib. 1. c. 10. vers. dicuntur autem, siue quia per eas pensum seruimus, & tributum quoddam Deo soluimus, idem Bellarm. d. lib. 1. cap. 18.

14 Formam canendi alternam in Ecclesia, ex Angelica admonitione atque exemplo, S. Ignatium Apostolorum discipulum didicisse, & Antiochenae Ecclesiae tradidisse, qui tandem in omnes Orientales Ecclesias propagatus est ex Socr. lib. 6. historia Eccles. c. 8. scripserunt Bellarm. d. lib. 1. c. 14. ad finem, Stephan. Durant. de ritibus Ecclesiae, lib. 3. c. 17. in princ. Spin. in speculo testam. gloss. 3. princ. n. 66. Francolin. in tract. de tempore horarum Canon. c. 3. à n. 2. In Ecclesia verò Occidentali S. Ambrosius primus hanc alternam canendi formam, Græcos imitatus, auctoritate S. Damasi Summi Pontificis Mediolani instituit, vt ex auctoritate Isidor. lib. 1. de offic. Eccles. c. 7. referunt Bellarm. citato loco, Durant. d. c. 17. num. 4. Francolin. d. c. 3. num. 8. & 9. Nauar. de orat. c. 10. à num. 22. Generaliter verò Flavianus, & Theodorus, edocti ab Ignatio alternam psallere constituerunt. Host. Tripart. lib. 5. c. 32. Durant. in rationali diuinarum lib. 1. c. 1. num. 18. Seln. de benef. q. 5. num. 44. & propterea locus in quo conueniunt, denominatur Chorus, à multitudine scilicet simul canentium, quasi conuorum cantus, Strab. in Exod. c. 15. super illis verbis, cum tympanis, & choris, refert Rot. apud Farin. de off. 84. num. 2. p. 1. recent. Et de cantu in diuinis Officiis adhiberi solito plura ex sanctis Patribus, & Conciliis tradunt Henriq. in summ. lib. 9. c. 31. & 8. Alphons. de Torres in instit. Sacra. tit. de horis Canon. & cant. Eccles. Bellarm. d. lib. 1. c. 16. Durant. d. lib. 3. c. 13. 14. & 21. Francolin. d. c. 3. Less. de instit. lib. 2. c. 37. num. 52. Carol. Macign. de horis Canon. c. 59. n. 12. cum segg. Bonacin. in simili tractatu, disp. 2. q. 1. punct. 3. Cantus enim in Ecclesia audientes ad maiorem animi deuotionem excitat, canentium vires recreat, mentem ad Deum eleuat, tristitia corda consolatur, vt inquit Isidor. lib. 3. sentent. c. 7. grauioribus mentes facit, fastidiosos oblectat, inertes excitat, & peccatores ad lamenta inuitat, & huiusmodi purus & honestus cantus nullo iure prohibetur, nam in Extrauag. unic. de vita, & honestat. Clericor. interdictum solum indecens canendi modus, nec alio sensu receptus est ille text. quoad ea, quæ per se mala non sunt, idemque constat ex Concil. Trid. sess. 22. in decreto, de obseruand. & euitandis in celebratione Missæ, vers. ab Ecclesiis verò musicas eas, &c. obseruant Soar. d. lib. 4. c. 13. n. 16. & 17. Sanch. in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 2. c. 37. n. 7. Vnde non solum canendi vsus, verum etiam praxim adhibendi musica instrumenta licitam esse, si decenter adhibeantur, docent Caiet. in summa verbo organorum vsus, Caraccioli. ad Constit. Clericorum Regul. p. 1. c. 1. §. 10. Soar. d. lib. 4. c. 8. n. 5. & segg. Filliuc. d. tract. 23. c. 3. ad finem, num. 120. Molfes. in summ. tract. 5. c. 2. à num. 65. Carol. Macign. c. 61. num. 9. contra S. Thom. 2. 2. q. 91. art. 2. ad 4. & Nauar. in man. c. 16. n. 33. nec inconuenit quod in Sacello, seu Capella Pontificia non recipiantur huiusmodi instrumenta, quia ibi illis non vtitur, non quod illorum vsus parvus sit, sed fortasse quia non videtur res gravis, vel necessaria, vt bene Soar. d. c. 8. n. 5. Carol. Macign. d. c. 61. num. 8. Filliuc. loco proxime citato.

17 Studiosè,] Vt Officium studiosè recitetur non solum persolendum est sine diminutione verborum, & concisione literarum, & syllabarum, vt supra dixi num. 11. verum etiam sine interruptione, quæ dicitur cum quis aliquando precibus horariis cæptam Barbof. Collect. Tom. II.

intermittit animo, & voluntate continuandi teliquum illius precatonis post finem eius, quod interponit, Nauar. de orat. c. 16. num. 66. cum segg. Azor. d. lib. 10. c. 8. q. 2. Vtrum autem sic interruptus præcepto Ecclesiae satisfaciat, vel lethalem culpam incurrat, quæstio est difficilis, vna opinio tenet lethalem culpam incurrere, & præcepto Ecclesiae non satisfacere si notabilis, & longa fiat interruptio sine iusta causa, quam tuentur Nauar. d. c. 16. num. 75. Emman. Sà verbo hora Canon. ad finem, Azor. d. c. 8. q. 5. Carol. Macign. c. 87. num. 12. Paul. Comitot. responsor. moral. lib. 1. q. 66. Squillant. de obligat. Cleric. p. 1. dub. 15. num. 48. Molfes. in summ. tom. 1. tract. 5. c. 2. num. 38. Ragul. de offic. Canon. in choro, quæst. 14. num. 4. Homobon. de exam. Ecclesiastico, p. 1. tract. 4. c. 4. q. 39. Ioan. de la Cruz in direct. conscient. præcept. 3. art. 3. dub. 4. concl. 1. in fine. Altera verò rectius censet recitantem diuinum Officium cum interruptione non peccare mortaliter, sed satisfacere præcepto Ecclesiae quoad substantiam siue ad longum, siue ad breue tempus interruptat, vt docent multisque comprobant Soar. d. lib. 4. c. 24. num. 9. & 10. Nald. verbo diuinum officium, num. 4. Filliuc. tom. 2. de horis Canon. cit. tract. 23. c. 6. q. 7. num. 202. & cap. 2. q. 7. Less. d. lib. 37. dub. 10. num. 57. Bonacin. disp. 1. quæst. 3. puncto 2. n. 28. Layman in Theolog. Moral. lib. 4. tract. 1. c. 5. n. 6. Villalob. in summa, tom. 1. tract. 24. dub. 11. n. 4. me citato in hoc loco, Diana d. tract. de horis Canon. resol. 4.

Vtrum autem satisfaciat præcepto, qui inceptum 18. Officium interruptit animo repetendi iam recitata, sed postea non repetit? item vtrum satisfaciat præcepto, qui recitat diuinum Officium, nolens tunc præcepto satisfacere, sed intendens iterum repetere ad satisfaciendum præcepto? Dux sunt in hoc dubio opiniones, vna tenet satisfacere, quia actus agentium non operantur ultra intentionem eorum, l. non omnis, ff. si certum petatur, quam tuentur Nauar. d. c. 16. num. 73. Azor. d. c. 8. q. 8. Carol. Macign. cap. 84. num. 8. cum segg. Altera verò opinio rectius censet satisfacere, nec teneri ex vi præcepti Ecclesiastici repetere iam recitata, satisfacit enim Ecclesiae præcepto, quæ simpliciter præcipit quotidie recitari diuinum Officium, nec obstat reg. d. l. non omnis, quia non procedit in iis, quæ ab ipsius intentione pendent, adimpletio autem præcepti non pendet ab intentione illius adimplendi, cum Ecclesia hanc intentionem non requirit, quare hanc sequuntur Arag. 2. 2. q. 83. art. 1. 3. Nald. verbo diuinum Officium, n. 3. & 8. Henriq. lib. 9. c. 25. num. 6. Francolin. d. tract. c. 28. Valent. tom. 3. disp. 6. q. 2. puncto 10. ad finem. Paul. Squillas de obligat. Clericorum, p. 1. dub. 22. Soar. d. lib. 4. cap. 24. in fine, & c. 26. n. 8. Filliuc. d. tract. 23. c. 8. quæst. 1. n. 251. Less. d. c. 37. dub. 10. num. 59. Nicol. Garc. d. part. 3. c. 1. num. 198. Valq. in opusculo de benef. c. 4. §. 1. dub. 7. n. 114. vers. verum tamen, Molfes. d. tract. 5. c. 2. num. 40. & 52. Carol. Macign. c. 87. n. 26. Valer. Reginald. d. lib. 18. n. 150. quicquid dicat n. 162. Bonacin. d. punct. 2. §. 1. num. 31.

Vt deuotè,] Vt Officium deuotè recitetur requiritur attentio, siue illa sit ad verba, siue ad sensum verborum, siue ad Deum, vel ad Christi passionem, vel ad aliam rem piam, cum intentione laudandi Deum, vel ad rem, quam petimus, vel ad Sanctos, ad quos orationem dirigimus, & hæc conditio necessaria est, vt præceptum impleatur, ita docent Socr. de iust. lib. 10. q. 5. art. 5. concl. 7. Nauar. de orat. c. 13. n. 13. cum segg. Fr. Emman. in summa, p. 1. c. 144. & q. Regul. tom. 1. q. 4. art. 2. Aragon. d. art. 13. Valent. dicto puncto 10. vers. quomodo sit recitandum, Emman. Sà verbo hora

Mm 2. Canonica

Canonice, num. 19. Azor. d. lib. 10. c. 12. q. 1. cum seqq. & precipue q. 6. Pelant. 2. 2. q. 6. 2. art. 2. dub. 1. Molin. Carthuf. in lib. de instruat. Sacerd. in addit. ad tract. 3. c. 1. fol. 149. Zerolin. praxi. Episcop. p. 1. verbo hora Canon. §. 4. Nicol. Garc. d. c. 1. num. 182. Less. d. c. 37. dub. 1. 1. 2. n. 63. vbi n. 67. aduertit eum, qui recitauerit non animo orandi, sed legendi tantum, aut ediscendi, non satisfacere præcepto Ecclesiæ, ac proinde peccare mortifere, Soar. d. lib. 3. c. 4. & lib. 4. c. 26. n. 13. Valer. Reginald. d. lib. 18. n. 148. & 151. cum seqq. Ludou. Beja respons. casuum conscientie, p. 2. casu 33. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. q. 63. Fillinc. d. tract. 23. c. 6. q. 3. & 68. q. 2. & c. 3. q. 2. num. 72. & seqq. Paul. Squil. d. p. 1. dub. 20. Valsq. in opusculo de benef. c. 4. §. 1. art. 3. n. 103. & 12. disp. 160. n. 30. & seq. Malder. d. tract. 10. c. 2. dub. 3. pag. 643. Monet. de distribut. quorid. p. 2. q. 2. n. 2. Carol. Macign. c. 86. n. 15. Molfes. c. 2. n. 8. Bonacin. d. disp. 1. q. 3. punct. 2. n. 4. vbi n. 9. resoluit recitantem horas Canonicas, vel partem notabilem cum distractione confabulando, vel dormiendo, peccare mortaliter, nisi forte habeat propositum formale, aut virtuale repetendi, & supplendi defectus, & n. 12. tenet eum satisfacere præcepto, qui dum recitat diuinum Officium, detinetur in aliqua re exteriori non incompossibili cum attentione interna, vt si recitet dum se vestit, vel spoliatur, vel ambulat, vel dum campum aspicit, vel dum faciem abluit, vel etiam dum stermit mensam, aut lectum, secus dicendum est si voluntarie, & aduertenter occupetur in aliqua re incompossibili cum attentione interna, vt si inter recitandum scribat, depingat, legat, &c. tunc enim non satisfacit præcepto, sed iterum recitare tenetur sub mortali, vt præcepto satisfaciatur, de quo etiam Nauar. d. c. 13. n. 47. & seq. Iacob. de Graff. d. p. 1. lib. 2. c. 52. n. 15. Azor. d. c. 12. q. 7. Valsq. d. art. 3. n. 99. & 104. Macign. c. 87. n. 3. Paul. Squil. d. dub. 20. n. 39.

20 Vnde infertur beneficiarium teneri ad restitutionem, qui diuinum officium recitauit absque attentione, quia de substantia orationis est attentio, igitur sine ea recitans non satisfacit præcepto quoad substantiam, nam idem est aliquid non facere, & non facere recte quoad substantialia, cap. veniens, de presbyt. non baptizato, quare ita tenent Nauar. d. c. 13. n. 17. Petr. Nauar. de restit. lib. 2. c. 2. a. n. 240. Aragon. d. q. 83. art. 12. Pelant. d. q. 62. art. 2. disp. 3. vers. consentimus, & disp. 4. prope finem, Azor. d. lib. 10. cap. 11. q. 5. Soar. d. lib. 4. c. 30. n. 14. Nicol. Garc. d. p. 3. c. 1. n. 186. & c. 2. n. 515. Valsq. d. art. 3. dub. 4. Less. d. c. 37. dub. 11. n. 67. Molfes. d. c. 5. n. 15. Valer. Reginald. d. lib. 30. n. 48. Monet. d. p. 2. q. 2. n. 20. & 21. Paul. Squil. d. p. 1. dub. 21. n. 42. Fillinc. d. tract. 23. c. 10. q. 8. n. 521. Homobon. de Bonis de examine Ecclesiastico, p. 1. tract. 4. c. 5. q. 40. Fernand. in examine Theolog. moral. p. 3. c. 13. §. 8. Sylva. in 2. 2. q. 83. art. 3. concl. 4. Raphaël de la Torre in p. 2. tom. 1. controuers. 9. de horis canon. Salas de legib. disp. 9. sect. 1. n. 24. Gauant. in comment. rub. Missal. tom. 1. sect. 1. c. 6. n. 4. Diana resol. moral. p. 1. tract. de horis Canon. resol. 1. quauis secus teneant Cordub. in suo quest. lib. 4. q. 13. Tolet. in instruat. Sacerd. lib. 2. c. 12. n. 6. vers. quantum dictum, & Malder. d. c. 2. dub. 4. q. 4. & alij per ipsos citati.

21 Pariter etiam infertur eum satisfacere præcepto Missæ, qui inter Missarum solemnias recitat horas Canonicas, quas tenetur ex præcepto recitare. Ratio est, quia interest Missæ corporaliter, & mentaliter: quod interfit corporaliter, patet, quod verò mentaliter ex eo probatur, quia ad satisfaciendum præcepto Missæ sufficit attentio ad res diuinas, supponimus autem hanc habere attentionem ad res diuinas, quæ attentio cum etiam sufficiat pro diuino Officio, sequitur

vna, & eadem attentione satisfieri posse præcepto Missæ, & diuini Officii; quare ita tenent Nauar. de orat. c. 13. n. 15. Henric. lib. 9. de Missa, c. 24. §. 5. Soar. tom. 3. q. 88. sect. 3. in fine, Tolet. d. lib. 2. c. 13. num. 12. Valent. d. punct. 10. §. quomodo sit recitandum, vers. sequitur hinc, & plures, quos plena manu refert Cened. ad Decret. collect. 51. n. 6. quibus adde Azor. d. p. 1. lib. 7. c. 5. q. 3. & d. lib. 10. c. 12. q. 10. Carol. Macign. c. 86. n. 16. Agid. de Coninch. de Sacram. & censur. tom. 1. q. 83. n. 207. Valer. Reginald. in praxi fori penit. lib. 19. q. 1. n. 14. Paul. Squil. d. p. 1. dub. 35. Bonac. de Sacrament. disp. 4. quest. ult. punct. 11. n. 25. & de horis Canon. disp. 1. q. 3. punct. 2. n. 14.

In gloss. Sub pena, ibi, & ita non est Canon laici sententia. Vide Bernard. reg. 782. Tiraq. in l. si unquam, verbo reuertatur, n. 215. Sayr. in clauis Regia, lib. 3. c. 8. num. 19.

S P M M A R I V M.

- 1 Eucharistia debet mundè seruari, & in eius elevatione, & delatione populus debet se inclinare, & cum deferatur ad infirmum, deferri debet in decenti habitu, & cum lumine, transgressores vero grauius sunt puniendi.
- 2 Eucharistia Sacramentum honorifice, & in loco decenti custodiri debet.
- 3 Eucharistia in Sacrario ex antiqua Ecclesiæ consuetudine asseruatur.
- 4 Eucharistia ad infirmum honorifice deferenda est, non tamen per plateam vbi habitant Iudei.
- 5 Onus deferendi sanctissimum Eucharistia Sacramentum ad infirmos, est de pertinentibus ad curam animarum.
- 6 Lampas ante sanctam Eucharistiam noctu diuine ardere debet.
- 7 Episcopus non potest concedere Ecclesiæ non parochiali, vt in ea retineatur sanctissimum Eucharistia Sacramentum solum pro adorant populi.

CAP. Sanè. X.

Honor. III.

Sacerdotes conseruare debet Eucharistiam in loco singulari, mundo, & signato, honorifice, deuote, & fideliter. Item quilibet Sacerdos frequenter doceat plebem suam vt cum eleuatur Hostia in Missa, reuerenter se inclinent, idem faciat cum n. deferatur ad infirmum quam decenti habitu, superposito mundo velamine, manifestè, & honorifice ante pectus cum omni reuerentia, & timore semper lumine præcedente. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabart. Ioan. Andr. Butr. Henric. Host. Anchar. Panorm. Cened. collect. 51. Vin. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 428. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 536. remissive Ximenes in concord. p. 1. & 2.

Eucharistia in loco singulari, &c.] De Eucharistia sub fidei custodia in loco decenti conseruanda pro communicandis in firmis agunt Pelag. de plantis Ecclesiæ, lib. 2. cap. 27. vers. vigesimo tertio, Petr. Bolo in oconom. Ecclesiast. class. 2. cap. 4. §. 6. pag. 257. Lael. de Zanch. de priuileg. Ecclesiast. priuileg. 11. Mich. Timoth. de Ecclesiis visitand. lib. 2. tractatu 1. cap. 22. & 23. & tractatu 4. cap. 18. & 19. Menoch. de arbitrar. casu 410. eleganter Paul. Fulch. de visit. lib. 1. cap. 5. num. 3. vbi in hæc verba: Vale

De Celebratione Missarum, &c. Tit. XLI. 413

Vnde primo est videndum quod ipsa sancta Eucharistia honorifice custodiatur, quod locum sit decens, & eminentior Ecclesie, bene recondita, tabernaculum sit bene firmum, & clausum ex omni sui parte, ut nec foramen etiam minimum pateat, clauis custodiatur, & qui clauem detinet sit Presbyter, aliquin sufficiens, & Dei timoratus, neque permittatur stare in loco humido, tabernaculum sit honorificum iuxta facultates Ecclesie, cum veste serica interiori, & exteriori, & cum vase argenteo, & corporali benedicto ad retinendum ipsum Sacramentum cum simili operculo, mueretur saltem quolibet octauis die, & antiqua sumatur ne aliqua corruptio in ipsis speciebus generetur; & si prepositus ipsi Sacramento incaute Eucharistiam dimiserit, puniatur iuxta sacras Canones suspensione trimum mensium ab officio, cap. 1. de custodia Eucharistie. Haftenus Paul. Fusch. d. loco.

Sanctissimè ex antiqua consuetudine ipsam Eucharistiam in Sacratio asseruari sancta Ecclesia morem retinuit iuxta consil. Innoc. III. in Concil. generali Lateran. de qua in c. 1. inf. de custodia Euchar. quæ quidem consuetudo adeo antiqua est, ut eam seculum etiam Niceni Concilij agnouerit, ut testatur Concil. Trid. sess. 23. c. 6. de Sanctissimo Eucharistia Sacrament. & can. 7. anathematizantur dicentes non licere sacram Eucharistiam in Sacratio asseruari, sed statim post consecrationem adstantibus necessariò distribuerandam. Vide Balduin. itin. super opera controuers. Bellarm. p. 2. lib. 3. c. 5. Paul. Fusch. d. c. 5. n. 9. Cened. ad Decret. collect. §. 1. n. 1. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo Eucharistia, Henric. in sum. lib. 8. c. 1. §. 7. in commento lit. V. Jacob. Gretler. de sancta Cruce, tom. 1. lib. 2. c. 33. & alios per me citatos de offic. & potest. Episcop. p. 2. alleg. 22.

4 Cum tam desert Presbyter ad infirmum, &c. Maxima pietate, simulque sanctitate institutum est ipsam Eucharistiam ad infirmos honorifice deferri per hunc text. & in Concil. Trid. d. c. 6. & dist. can. 7. anathematizantur, dicentes non licere, ut illa ad infirmos honorifice deferatur. Deferri igitur debet, ut text. admonet, habitu decenti, supposito mundo velamine, & cum superpelliceo, lumine præcedente cum omni reuerentia, & honore, vultu dimisso ante peccatis, similiter cum vase argenteo, vel saltem in Calice, velo serico cooperto, non tamen in vase vitreo, deferri quoque debent due particule, ut in regressu adoretur ab omnibus, cum pallio honesto, præcedente tintinnabulo ut cuncti genuflectant, Psalmos, seu orationes inter eundem recitando, ut bene aduertunt Paul. d. c. 5. n. 10. Pialec. in praxi noua Episcop. p. 2. c. 3. n. 24. vers. de primò, Cened. d. collect. §. 1. n. 2. cum seqq. non esse tamen deferendum per plateam in qua habitent Iudæi, respondit Sacra Congreg. Rituum Episcop. po Anconitano 22. Febr. 1593. illud in presenciarum aduertendum duxi onus deferendi sanctissimum Eucharistie Sacramentum ad infirmos esse de pertinentibus ad curam animarum, ut censuit Rot. in Recanaten. parochialis, coram Cantuccio inter impressas, decis. §. 2. num. 10. 21. & 22. p. 2. diuers. & apud Farin. decis. 340. n. 1. p. 2. recent.

6 Semper lumine præcedente.] Dicit Nanar. de orat. c. 18. n. 67. in Conimbricensi Episcopatu constitutionem esse, quæ præcipit habere lumen accensum diu, noctuque ante Sanctissimum Sacramentum, & Foseb. d. c. 5. n. 6. admonet, ut lampas ante sanctam Eucharistiam semper ardeat, & in nocte, dieque propter reuerentiam sanctissimi Sacramenti, & ut ingredientibus Ecclesiam sciant ubi primum adorare debeant præsentiam Salvatoris nostri, cum cautela etiam ut diligens inquisitio adhibeatur, ne in lapidibus ipsis quid

curiosum misceatur: & Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo Eucharistia, §. 2. aduertit S. Eucharistiam cum luminibus deferendam, ubi extrahitur à Sacratio, siue à custodia. Vnde debere observari consuetudinem, quod populus faciat sumptum pro lampade colucente ante sanctissimum Eucharistie Sacramentum dicunt Rip. conf. 2. n. 3. & §. de consuet. Bellet. disquisit. Cleric. p. 2. tit. de Clerico debitore, §. 13. n. 8. alias tenentur beneficiati ad manutenendum oleum lampadis, idem Bellet. d. tit. de Clerico debitore, §. 14. num. 5.

Duo circa materiam de qua agimus, à Sacra Congreg. Trid. Congregatione petita fuerunt, primum an Episcopus possit concedere Ecclesie non parochiali, ut in ea retineatur sanctissimum Eucharistie Sacramentum solum pro adoratione populi? Secundum præsupposito quod Episcopus concesserit licentiam asseruandi sanctissimum Sacramentum in Ecclesia non parochiali pro adoratione, an possit Episcopus succellor dictam licentiam renocare? Sacra Congregatio respondit ad primum id non posse concedi ab Ordinario, sed requiri licentiam Sedis Apostolicæ; ad secundum respondit huiusmodi licentiam fuisse nullam, & propterea ei non esse deferendum, nec esse necessarium renocationem, referunt Marc. Ant. Gennens. in sua praxi Archiep. Neapol. c. 110. in edit. de anno 1609. Aloyf. Rice. in praxi rerum fori Eccles. post resol. 495. in notabilib. de materia Episcoporum, in fine. Prax. Episcop. noua Pialec. p. 2. c. 3. vers. duo.

S V M M A R I V M.

- 1 Missa due collegialiter in Ecclesiis Collegiatis debent celebrari, una pro defunctis, alia secundum exigentiam diei, ut pro festo, si festum occurrit, vel pro feria si feria.
- 2 Anniversarium quod dicitur, ostenditur.
- 3 Sacrificium etiam pro mortuis offertur.
- 4 Purgatorijs à penis defuncti sacrificijs soluntur.
- 5 Oblatio quæ fit in Ecclesiis collegiatis dicendi quotidie duas Missas, unam pro viuis, alteram pro defunctis, remittitur.

C A P. Cùm creatura. XI.

Missa due solennes Conuentuales in Collegiatis Ecclesiis celebrari debent, una pro anniuertarijs defunctorum, altera pro feria, vel festo currenti, secundum temporum congruentiam. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Ioan. Andr. Bthr. Anchar. Host. Henric. Panorm. Casal. in annot. Viuian. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 426. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 536. remittit Ximen. in concord. p. 2.

Et pro anniversarijs defunctorum.] Gloss. hic verbo pro anniversarijs, declarat anniversarium dici, quod pro defuncto fit anno reuoluto à die mortis suæ, additque hic dici anniversarium Officium, quod fit quotidie pro defunctis; Missæ enim sacrificium illis prodest existentibus in Purgatorio; constans enim est, & firma Catholicorum sententia non solum pro mortuis preces offerri, sed etiam ipsam sacrificium, Concil. Trid. sess. 22. sub tit. doctrina, de sacrificio Missæ, c. 2. & can. 3. Card. Bellarm. controuers. tom. 3. de Missa, lib. 2. c. 7. Henric. in sum. lib. 9. de Missa, c. 16. §. 1. Agid. de Coninck de Sacram. & censur. tom. 1. q. 83. art. 1. dub. 9. concl. 4. n. 161. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 10. c. 22. q. 58. & 60. Valer. Reginald. in praxi fori panit. lib. 29. n. 132. Fr. Ludon. Miranda in manuali Prælat.

M m 3 tem. 1

tom. 1. q. 4. art. 5. concl. 7. Bonac. de Sacram. disp. 4. quest. 1. v. l. p. 1. 4. n. 6. l. l. Lator. de indulgentia, c. 30. a. n. 4. 01. Durant. de ritibus Ecclesie, lib. 2. c. 43. debent igitur Sacerdotes pro defunctis celebrare, ut gloss. admonet; à penis enim Purgatorii sacrificiis solvuntur, ad quod memorabile illud est quod refert D. Gregor. lib. 4. Dialog. c. 55. vbi legitur Felicem Episcopum accepisse à quodam Presbytero Centumcellensi, quod cum se lavare consueverat in quibusdam aquis calidis, quoties illuc ibat, quidam incognitus vir ad sui obsequium paratus erat, calceamenta abstrahendo, vestimenta suscipiendo, & sabana præbendo, & pro tanto obsequio duas coronas oblationum detulit, & obsequenti sibi viro pro benedictione obtulit; at vir mœstus respondit. Ille panis sanctus est, & ego manducare non possum. Ego enim, quem vides, huius loci dominus aliquandiu fui; sed pro culpis meis hic post mortem deputatus sum, si autem mihi præstare vis, Omnipotenti Deo pro me offer hunc panem, ut pro peccatis meis interuenias, & tunc exaudiat te esse cognosces, cum huc ad lavandum veneris, & me minime repereris; & sic exiit, quia spiritus erat. Presbyter hebdomada continua salutarent Hostiam quotidie obtulit, & reuersus postea balneum eum iam minime inuenit. Legi etiam apud Iul. Lator. d. tract. de indulgentiis, c. 29. n. 84. de quadam anima existentem in glacie, quam piscatores B. Theobaldi piscati sunt autumnino tempore, & Episcopo præsentauerunt, qui cum dictam glaciem causa refrigerij teneret sub pedibus, audivit expressè vocem dicentem, quod in glacie erat anima, velut in loco purgatorii deputata; cumque dicta anima de nocte suffragia impetraret, merito triginta Missarum euolauit ad cælum.

5 Missarum solemnitas, &c.] Vtrum autem in Ecclesiis Collegiatis obligatio sit dicendi quotidie duas Missas, vnam pro viuis, & alteram pro defunctis, vide Petr. de Ledesma in sum. p. 1. tract. de sacros. Eucharistie Sacramento, c. 19. concl. 2. dub. 2. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 10. c. 24. q. 2. & de solemnibus Missis, vide Card. Bellarm. tom. 2. controuers. 3. generali, lib. 2. c. 15. Steph. Durant. de ritibus Ecclesie, lib. 2. c. 4. Petr. Greg. part. iuris Canon. lib. 1. tit. 2. c. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Episcopus tantum in sua Ecclesia debet Missam celebrare, & Chrysmata conficere in die Cæne Domini.
- 2 Sacerdoti cuiuslibet an fas sit Missæ sacrificium facere in die Cæne Domini, ostenditur.
- 3 Oleum Chrysmatis quomodo consecratur, & qua solemnitate, & ex quibus conficiatur, remissum.
- 4 Chrysmatis consecrationem in die Cæne Domini, an impediat interdictum generale, remissum.

C A P. Te referente. XII.

1 Episcopus solus in die Cæne Domini debet Missam celebrare in sua Ecclesia, ibique Chrysmata conficere. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Butr. Host. Henric. Panorm. Viu. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 429. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 537. remissum Ximen. in concord. p. 2.

2 Die Cæne Domini, &c.] Querunt Doctores an fas sit cuiuslibet Sacerdoti Missæ sacrificium facere Feria quinta, quæ dicitur in Cæna Domini? Sot. in 4. dist. 13. q. 2. art. 2. Nau. in man. c. 35. n. 88. Anglin floribus

bus Theolog. vbi de Eucharistie Sacramento, q. 3. de valore Missæ, diff. 4. concl. 3. Francolin. in tract. de horis Canonicis, c. 30. n. 2. & 9. quos refert & sequitur Azor. instit. moral. p. 1. lib. 10. c. 24. q. 5. ingenue testantur eodem die sacro Cæne Domini negandum non esse quin liceat Sacerdotibus priuatim sacrificare, nihil enim de hoc Canones, & iura constituerunt, nisi quod alicubi est vsu receptum ne Sacerdotes priuatim rem diuinam faciant, præsertim in Monachorum, ac Religiosorum Collegiis, atque Conuentibus, eo quod soleant omnes à superiore eo die sacram Communionem accipere, exemplo Apostolorum, quibus corpus suum propriis manibus Dominus imperpetuum, illud quidem iam hodie, ut aduertit Francolin. vsu & consuetudine receptum est, ut in singulis Ecclesiis eo die vnum tantum publicum, & solemne sacrificium fiat, in quo omnes tam Presbyteri, cæterique Clerici, quam seculares Communionem sacram accipiunt.

In qua teneris Chrysmata conficere.] De consecratione olei Chrysmatis, & ex quibus conficiatur, & qualiter, & qua solemnitate, vide Guillem. Durand. in rationali diuinorum Offic. lib. 6. c. 74. Paul. Fulch. de visit. lib. 1. c. 6. Sayr. de Sacram. in genere, lib. 1. c. 3. quest. 1. art. 3. vers. de Sacramento. Soar. tom. 3. dist. 33. sect. 1. & 2. Nugn. in 3. p. q. 72. art. 3. vbi Agid. de Coninck. a. n. 29. & alios apud Bonac. de Sacram. disp. 3. quest. 1. puncto 3. & apud me de offic. & potest. Episcop. p. 2. alleg. 27. An autem Chrysmatis consecrationem in die Cæne Domini impediat generale interdictum, vide Paul. Fulch. d. c. 6. n. 10. & alios citatos per me d. alleg. 27.

S V M M A R I V M.

- 1 Altaris in sacrificio plus de vino quam de aqua prendendum est.
- 2 Aqua modicum est adhibendum vino in consecratione Calicis.
- 3 Vinum generosum in celebratione Missæ adhibendum est, ut facilius aqua in vinum convertatur.
- 4 Aqua mixta in sacrificio Missæ non requiritur ex necessitate Sacramenti, sed ex præcepto solum Ecclesiastico.
- 5 Metropolitanæ auctoritas est ut puniat deuantem à consuetudine Metropolitana Ecclesie in diuinis officiis.

C A P. Perniciosus. XIII.

Missæ in sacrificio plus vini, quam aquæ est ponendum, & contrarium non est permittendum tanquam perniciosum, quia est contra generalem consuetudinem Ecclesiæ. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Butr. Anania. Host. Henric. Anch. Panorm. Viu. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 429. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 537. remissum Ximen. in concord. p. 1.

Docet hic text. in consecratione Calicis modicum aquæ vino adhibendum esse, quod ex Concilio Florentino, & Triburienfi colligunt D. Thom. in 2. part. q. 74. art. 8. vbi Nugn. vers. sit igitur conclusio. Durand. in rationali diuinorum, lib. 4. c. 30. n. 2. 1. prop. 1. Henric. in sum. lib. 9. c. 1. 2. 8. 4. Soar. tom. 3. dist. 45. sect. 1. Iacob. de Graff. in decis. aureis, p. 1. lib. 2. c. 6. n. 17. Barthol. ab Angelo in examine confess. dialog. 4. s. 355. Vuald. in candelabro aureo, vbi de Euchar. c. 3. n. 10. Coninck de Sacram. & censur. tom. 1. q. 74. art. 6. n. 128. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 10. c. 30. q. 3. Bonac. de Sacram. disp. 4.

De Celebratione Missarum, &c. Tit. XL I. 415

3. *disp. 4. q. 2. puncto 4. n. 4.* qui bene admonent in celebratione Missae adhibendum esse vinum generosum, ut facilius aqua in vinum conuertatur, & praeerea aquam non esse miscendam in amphora vinis sed intra Calicem post inceptam Missam, & ante Calicis oblationem iuxta loci consuetudinem.

4. Mixtio tamen aquae in Sacrificio Missae non requiritur ex necessitate Sacramenti, sed praeepto solum Ecclesiastico tenetur celebrans aquam Calici miscere, Concil. Trident. sess. 22. de sacrificio Missae, cap. 7. Valq. in 3. p. D. Thom. disp. 176. n. 13. & disp. 179. n. 11. Pelant. in d. 3. p. q. 7. 4. art. 8. disp. 2. lib. 4. dub. 10. Petr. de Ledema in summ. p. 1. tract. de sanctissimo Eucharistia Sacramento, cap. 4. concl. 26. & 27. Valer. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 29. n. 16. ad finem, Azor. instit. moral. p. 1. lib. 10. c. 30. quest. 1. vers. altera questio erat, Aegid. de Coninck d. 9. 7. art. 7. a. n. 130. Bonacin. d. puncto 4. num. 1.

5. In gloss. Consuetudinem, ibi, & in ipsa Missa consuetudo Metropolitanae Ecclesiae, &c. Notatur ad hoc, quod Metropolitanam auctoritas est, ut puniat deviantes à consuetudine Metropolitanae Ecclesiae in divinis Officiis; ut per Quarant. in summa Bullarj, verbo Archiepiscopi auctoritas, vers. auctoritas.

SVMMARIUM.

1. Sacerdos qui sine aqua, & igne, vel in pane fermentato, aut vase ligneo sacrificat, ab officio, & beneficio depouitur.
2. Sacerdos Latinus non potest in Ecclesia Latina, & in necessitate conficere in fermentato, nisi per Græciam transiat.
3. Calice ligneo vti non potest Sacerdos sub poena depositionis ab officio, & beneficio.
4. Missae ad sacrificium lumen requiritur sub lethali culpa.
5. Lumen ad Missae sacrificium ex consuetudine conficiendum ex cera, in necessitate vero sufficit subaceum, vel olei.
6. Candela duae ad Missae sacrificium adhiberi debent, una tamen sufficere potest.
7. Aqua admixtionem scienter praevertens, & ex aperta malitia priuatur officio, & beneficio.

CAP. Literas XIV. & vlt.

1. Presbyter qui ex mera malitia, vel nimia desipientia celebrare praesumpserit in pane fermentato, vel scypho ligneo, vel sine igne, & aqua, est perpetuo deponendus ab officio, & beneficio. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabara. Ioan. Andr. Host. Henric. Anchar. Butr. Panorm. Viuiam. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 430. Alagona in compend. iuris Canonici, pag. 557. remissive Ximen. in concord. part. 1.

2. In pane fermentato. Ergo Sacerdos Latinus non potest in Ecclesia Latina etiam in necessitate conficere in fermentato, ex Sot. in 4. disp. 9. art. 4. Henriq. in summ. lib. 9. cap. 9. §. 2. & c. 1. §. 3. Soar. tom. 3. disp. 73. sect. 5. dub. 2. Bonacin. de Sacram. disp. 4. q. 2. puncto 1. n. 11. ubi etiam resoluit Sacerdotem potius permittere debere infirmum absque viatico decedere, quam conficere in fermentato, & n. 9. vers. ex quo, tenet cum Azorio graniter peccare Sacerdotem Latinum non conficiendo in pane azymo, cum faciat contra consuetudinem, & praeeptum Ecclesiae in re gravi; vltus enim & consue-

tudo Latinorum est, ut in azymis conficiant, & Christum imitentur, qui in azymis confecit, & Apostolos in azymis communicauit, ut testantur Chrysostomus, Augustinus, Beda, & alij S. Patres, Barthol. ab Angelo in examine confess. dial. 4. §. 328. Henriq. d. lib. 8. c. 11. n. 6. Pelant. in 3. p. q. 7. 4. art. 4. disp. 1. pag. 887. Bonacin. d. puncto 1. n. 9. ille tamen casus excipiendus est, quando scilicet, Sacerdos Latinus per Græciam transit, quia tunc poterit in fermentato Græcorum more consecrare, prout similiter poterit Sacerdos Græcus transiens per Ecclesiam Latinam in azymo iuxta morem Ecclesiae Latinae celebrare, quia dum absunt à patria, non tenentur illius legibus, sed potest quilibet se legitimis consuetudinibus locorum accommodare, ita Soar. in 3. part. q. 78. art. 4. disp. 44. sect. 4. vers. illud verò, Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 18. num. 20. Nugn. d. 9. 7. 4. art. 4. conclus. 7. & ibid. Coninck. dub. 3. num. 95. Bonac. d. puncto 1. n. 10.

Et scypho ligneo. Olim Sacerdotes non aureis, sed ligneis vasculis, & Calicibus utebantur, cap. vlt. de consecrat. disp. 1. postea Zepherinus instituit, ut Calices non ex ligno ut antea, sed ex vitro, vel ex auro, aut argento, vel stanno fierent, ut testatur Platina in eius vita; tandem huiusmodi antiquata constitutione sancitum est, ut nec ex vitro fierent propter fragilitatem, nec ex ligno ob raritatem, qua Sacramentum imbibitur, nec ex aere ob tetrum saporem, nec ex aurichalco, quia æruginem facit, & vomitum excitat, ut habetur in cap. vlt. de consecrat. disp. 1. refert Azor. instit. moral. p. 1. lib. 10. c. 28. q. 3. Imò iam hodie contra enim, qui vitur Calice ligneo constituta est poena depositionis ab officio, & beneficio in hoc text. prout refert Bonac. d. disp. 4. quest. vlt. puncto 9. n. 16. in princ. Ioan. Serran. Episc. Aconen. in expositi. Missae, prol. 2. n. 2. & 13.

Sine igne sacrificabat. Notatur ad hoc, quod ad Missae sacrificium lumen requiritur, ut per Azor. instit. moral. part. 1. lib. 10. c. 28. q. 15. Bonac. d. disp. 3. quest. vlt. puncto 9. n. 30. ita ut sine lumine absque lethali culpa Sacerdos Missam celebrare non possit, ut docent Petr. de Ledema in summ. p. 1. tract. de sanctissimo Eucharistia Sacramento, cap. 20. concl. 7. pag. mibi 131. Paul. Comitoli respons. moral. lib. 1. quest. 49. vel aduertit Maioris hebdomadae diebus, quibus Euangelium Dominice passionis legitur, à Sacerdote in templis relinquenda esse funalia in Altari accensa, non verò extinguenta. Et quod sit arbitrio iudicis imponenda poena Sacerdoti, qui omisso ordine, & solemnitate ab Ecclesia constituta, & ordinata celebrat, veluti cum celebrat sine aqua & igne, vel in pane fermentato, vel Calice ligneo, super Altari non consecrato, vel sine vestibus sacris, dicit Menoch. de arbitr. casu 408.

Aduertere oportet lumen ex consuetudine conficiendum ex cera, in necessitate vero sufficere lumen subaceum, vel olei, ut docent Azor. d. c. 28. q. 15. vers. quares, Valq. in 3. p. disp. 223. c. 4. n. 25. & 26. Barthol. ab Angelo d. dial. 5. §. 413. Soar. disp. 83. sect. 6. Zanard. in direct. Theol. p. 1. de sacrificio Missae, c. 14. in fine, Iacob. de Grass. in aureis decis. p. 1. lib. 2. c. 43. n. 1. Pitig. in 4. tom. 1. disp. 13. q. 2. art. 3. Nugn. in 3. p. quest. 83. art. 3. dub. 5. pag. 509. col. 1. Homobon. de Bonis de examine Ecclesiastico p. 1. tract. 4. c. 15. q. 143. contra Soar. in 3. p. tom. 3. disp. 81. sect. 6. Valq. in 3. p. tom. 3. disp. 233. c. 3. num. 26. Molfes. in summ. Theolog. Moral. tom. 1. tract. 3. cap. 12. n. 57. Valer. Reginald. lib. 29. num. 196. An. Fernandez in examine Theolog. Moral. part. 3. cap. 5. §. 13. num. 112. Villalob. in summ. p. 1. tract. 3. diff. 26. num. 4. Fagund. in quinque Eccles. praeepta tract. 1. lib. 3. cap. 23. num. 17. existimantes Sacerdotem in necessitate celebrantem

6. cum vno lumine olei, vel adipis peccare mortaliter. Ex consuetudine etiam, licet dñe saltem candelæ adhiberi debeant, vna tamen sufficere potest, Iacob. de Graff. in *decisionibus aureis*, p. 1. lib. 2. c. 43. m. 1. Barthol. ab Angelo d. dialog. 5. §. 4. 2. §. 3. & seq. Azor. d. c. 28. q. 11. Chamerot. de Sacram. vbi de Eucharistia, c. 8. dub. 2. 2. plures apud Bonac. d. puncto 9. n. 30. Petr. de Ledesma citato loco, latè Episcop. Accrnen. d. pralud. 2. n. 10. vbi ex Micrologo in benedictione cerei in officio Sabbati sancti, ait iuxta Romanum Ordinem nunquam absque lumine Missam esse celebrandam, non utique ad depellendas tenebras cum sit clam dies, sed potius in typum illius luminis, cuius sacrificia ibi conficimus, sine quo in meridie palpabimus, & in nocte, additque num. 11. morem hunc ab ipsis Apostolis sumpsisse initium, vt colligitur ex Clem. Romano epist. 2. ad Iacobum fratrem Domini, & ex canon. Apostolorum 3. aliàs 4. 70. & 71. in quibus insinuat etiam dicta lumina, aut oleo, aut cera, & non absque congruentia nutriri debere, quia oleum secundum S. Hieron. in c. 21. Prouerb. & S. August. serm. 23. de verb. Domini, est charitatis typus, eo quòd, vt docet S. Bernard. serm. 15. in Cant. lucet, pascit, & vngit. Et cera, vel est castitatis symbolum, cum sit opus castissimum apum, quæ absque concubitu concipiunt, & pariunt, & tali odio libidinem prosequuntur, si vera est illa Pierij l. 26. hierogl. ex Plutarcho annotatio, citius pungunt tali vicio pollutos: vel obumbrat Christi Domini humanitatem, quæ in facto Christo innata fuit melli diuinitatis, quem admodum glossa ordinaria in c. 25. Lucae, Beda, & Rupertus dixerunt.

7. Et aqua. Notatur ad hoc, quòd scienter prætermittens aquæ admixtionem priuatur officio, & beneficio, si ex aperta malitia omittat, vt per Bonac. d. disp. 4. q. 2. punct. 4. n. 2.

De Baptismo, & eius effectu.

TIT. XLII.

PER hanc rubr. scripserunt Zabarell. Ioan. Andr. Butr. Anchar. Panormit. Guillelm. Durand. in breniario aureo, iuris Canon. fol. 116. Ioan. de Londris in breniario sanctorum Canonum. fol. 179. Martin. Mesnart. in epitome Decret. fol. 149. verso. Petr. de Rauenna in compend. iuris Canon. Dan. Venator. in analysi methodica iur. Pontif. à pag. 503. Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anast. Germon. in paratitlis ad quinque libros Decretal. Barth. Carthag. in expositione ritulorum iuris Canonici, Lancelan. in instit. Canon. Canis. in sum. iuris Canon. Cafarel. in erotem. eiusdem iuris, nouissimè Ioan. Honor. lib. 3. sum. in Decretal. omnes sub hac rubr.

De materia tit. ultra Tabien. Armil. Angel. Sylaeft. & alios Summistas verbo Baptismum, vide S. Thom. p. 1. q. 66. vbi Didac. Nugnez. Soc. in 4. dist. 3. Card. Bellarm. tom. 2. controuers. lib. vnic. de Baptismo, Hentiq. lib. 2. de Baptismo, Soar. tom. 3. de Sacrament. dist. 19. cum seqq. Barthol. ab Angelo de Sacram. dial. 1. c. 2. Chamerot. eod. tract. vbi de Baptismo, Vivald. in candelabro aureo, tit. de Baptismo, Valsq. in 1. p. tom. 2. dist. 140. Valent. tom. 4. Pollenin. de officio Curati, vbi de Baptismo, Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 25. Carril. in tabula Sacramentorum, tit. de Sacramento Baptismi, Balduin. iun. super opera controuers. Card. Bellarm. p. 2. lib. 2. c. 1. Petr. de Ledesma in sum. p. 1. de Sacramentis,

vbi de Baptismo, Valer. Reginald. in praxi fori panit. lib. 2. 7. Agid. Conineq. de Sacram. & censuris, tom. 1. p. 66. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. à q. 1. usque ad 14. post omnes Martin. Bonacin. de Sacram. vbi de Baptismo.

S Y M M A R I V M.

1. Baptizatus non est puer si non dicatur, Ego te baptizo in nomine Patris, &c. quamvis sit immersus in aqua in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.
2. Baptismi forma est, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.
3. Baptismi in forma exprimens est persona quæ baptizatur.
4. Formalibus nihil dicitur actum si aliquid destit.
5. Trina immersio in Baptismo an sit ex præcepto, ostenditur.
6. Baptizari valide possum plures unica aspersione.
7. Pronomen, ego, in Baptismo non est de substantia forme.
8. Baptizari inualide qui vitur hac forma, Ego te baptizo in nomine Christi, aut in nomine sanctissime Trinitatis.
9. Declaratur text. in c. à quodam Iudæo, de consecrat. dist. 4.

CAP. Si quis puerum. I.

Alex. III.

Baptismus non est si omittantur verba, Ego te baptizo, &c. quamvis puer ter immergatur, & dicatur, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Andr. Hostien. Anchar. Henric. Butr. Panorm. Vivald. in rationali lib. 3. iuris Pontif. pag. 433. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 538. remissimè Catal. in auct. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Angult. collect. 2. Decret. sub tit. 19. de Baptismo puerorum, c. 1. Text. in presenti, ponit formam Sacramenti Baptismi, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, de qua Concil. Trid. sess. 7. de Baptismo, c. 4. S. Thom. 3. p. q. 66. art. 5. vbi & Nagnus, & Agid. de Conineq. art. 6. à n. 33. S. Antonin. p. 3. tit. 14. c. 1. 5. m. 2. Angel. in floribus Theolog. vbi de Baptismo, q. 1. art. 1. diff. 2. Henric. in sum. lib. 2. c. 8. Soar. tom. 3. dist. 21. sess. 1. Barthol. ab Angelo de Sacram. vbi de Baptismo, §. 103. Natar. in manual. c. 22. n. 2. Valer. Reginald. in praxi fori panit. lib. 2. 7. à n. 23. Petr. de Ledesma in sum. part. de Sacram. vbi de Baptismo, c. 4. Cardosian. praxi iudicium, verbo Baptismus, n. 7. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. q. 9. n. 5. plures apud Bonacin. de Sacram. disp. 2. q. 2. puncto 5.

Vnde aduertere oportet in forma Baptismi exprimensdam esse personam, quæ baptizatur, siue dicatur baptizo te, siue baptizo hunc, siue baptizo Caium, siue tu baptizaris à me, ita ex hoc cap. & ex Concil. Florentino colligitur Soar. d. tom. 3. dist. 21. sess. 2. concl. 3. Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 25. m. 1. Henric. d. c. 8. §. 1. Chamerot. de Sacram. vbi de Baptismo, conf. 3. dub. 3. Agid. de Conineq. d. q. 66. cap. 6. num. 48. Petr. de Ledesma d. c. 4. concl. 1. dub. 3. Tolet. Iacob de Graff. & alij apud Bonacin. dist. puncto 4. num. 1. vbi num. 7. cum multis contra Valsq. resolut non esse necesse dicitur rectè exprimere personam ministri, & non 4. pariter resolut exprimendam esse actionem, quæ exercetur circa